

1616-1620 TARİHLİ BİR TEŞRİFAT DEFTERİNE GÖRE, HAVA DURUMU, PADİŞAHIN GİTTİĞİ YERLER, DİVAN TOPLANTILARI VE ARZLARLA İLGİLİ KAYITLAR

Dr. Öğr. Üyesi Ersin KIRCA
Kocaeli Üniversitesi
Fen Edebiyat Fakültesi
Tarih Bölümü
ersnrca@gmail.com

 <https://orcid.org/0000-0003-1594-535X>

ÖZ

XV ve XVI. yüzyıllarda “teşrif” kelimesi “hazineden yapılan bir ödeme türünü ifade etmekte olup; padişah tarafından, sancağa çıkan şehzadelere, Mekke Şeriflerine, elçilere, Eflak ve Boğdan voyvodaları, Kırım hanları gibi yabancı ve muteber misafirlere yapılan nakdî ve aynı harcamalar ve zaman zaman verilen hilatlar için kullanılmaktaydı. Hazineden yapılan bu tür ödemelerin kaydedildiği defterlere ilk zamanlar İn‘âmât defterleri denilirken daha sonra bu defterlere Teşrifat Defterleri ismi verilmiştir. Bu çalışmada incelediğimiz Kamil Kepeci fonunda 666 numarada kayıtlı defter (KK.d. 666) de Teşrifatçı Ahmed tarafından tutulmuş bir teşrifat defteridir. Defter, 1616-1620 yılları arasında kapsamaktadır. Bu dönem dört yıllık kısa bir süreç olmasına rağmen Sultan I. Ahmed, I. Mustafa ve II. Osman’ın padişahlık dönemlerine denk gelmektedir. Defterde o günün tarihi verildikten sonra hava durumu ve padişahın o gün nerede olduğu belirtilmiştir. Buna göre; Sultan I. Ahmed ve oğlu II. Osman genellikle Davutpaşa Bahçesi, Tersane Bahçesi, Beykoz Bahçesi, Beşiktaş, Haramidere ve Üsküdar’a gitmişlerdir. Sultan I. Mustafa’nın kısa süren birinci padişahlığı döneminde gittiği yerler ve hava durumuna dair bilgi verilmemiştir. Defterde veziriazam, vezir, beylerbeyi, sancakbeyi, kazasker, kadi ve müderrisler gibi üst düzey askerî ve ilmiye sınıfına yapılan önemli tayin ve aziller ile padişahın makamına çıkıp el öpenler düzenli olarak kaydedilmiştir. Defterde ayrıca Dîvân-ı Hümayun toplantısının yapıldığı günler ile divana katılan ve hastalığı dolayısıyla katılmayan vezirlerin isimleri ve listesi yer almaktadır. Defterde ayrıca devlet görevlilerine, ilmiye sınıfına, elçi ve maiyetindeki kişilere, yeni Müslüman olanlara tevcih, in‘âm, tasadduk, âdet, irsaliye, cihet vb. başlıkları altında verilen aynı ve nakdî yardımlar ile giydirilen hilatların kayıtları yer alır.

Anahtar Kelimeler: Teşrifat Defteri, I. Ahmed, I. Mustafa, II. Osman in‘amat

ACCORDING TO A TESRIFAT BOOK DATED 1616-1620, RECORDS OF WEATHER, PLACES OF THE SULTÂN'S VISIT, COURT MEETINGS AND ARRANGEMENTS

ABSTRACT

In the XV and XVI. centuries, the word "teşrif" defined a type of payment made from the imperial treasury. This money was used by the Sultân to pay for the expenses required by his princes when they were appointed to a sanjak, the Sheriffs of Mecca, ambassadors, respected foreign guests such as the voivodes (warlords) of Wallachia and Moldavia, the khans of Crimea, and hil'ats (robes of honour) given from time to time. The books in which such payments are recorded were originally called "inâmât" but later called "teşrifat". In this study, the registry number 666 in the Kamil Kepeci fund (KK.d. 666) is also an attendance book kept by Teşrifatçı Ahmed. This book is a record of the years 1616-20. Though this is a period of four years, it includes the reigns of Sultân Ahmed I (1603-17), Mustafa I (1617-18), and Osman II (1618 –22). The book also records the date, the weather conditions, and the location of the Sultân on that day. According to the book, Sultân Ahmed I and his son Osman II mainly travelled to the Davutpaşa Garden, Tersane Garden, Beykoz Garden, Beşiktaş, Haramidere and Üsküdar. No information is recorded about the places where Sultân Mustafa I went during his brief reign, nor the weather conditions. The book regularly records the important appointments and dismissals made to senior military ranks and ilmiye classes such as grand vizier, vizier, beylerbeyi, sancakbeyi, kazasker, kadi and mudarris, and those who came to the Sultân's office and kissed his hand. The notebook also records the days on which the Dîvân-ı Hümayun was held, issues discussed, and includes the names of the viziers in attendance and those who could not attend due to illness. Also of interest, the register contains information about government officials, the ilmiye class, ambassadors and their entourages, the names of new Muslim converts, "tevcih, in‘am, tasadduk, âdet, irsaliye, cihet", etc. A large section of the book records the robes of honour and cash donations given.

Keywords: Teşrifat Book, I. Ahmed, I. Mustafa, II. Osman

GİRİŞ: XVI VE XVII. YÜZYILDA TEŞRİFATÇILIK VE TEŞRİFAT DEFTERLERİ

Teşrif kelimesi şereflendirme, kendi kudüm ve ziyaretiyle birini ya da bir mahalli müşerref etme, gitme-gelme anlamlarına gelmektedir (Sami, 2019, s. 407). Teşrifat ise teşrif kelimesinin çoğulu olup lügatteki manası devletçe ittihaz edilen resmî merasim, devlet adamları arasında, rütbe ve mansuplarına göre uygulanagelen tekaddüm ve teehhür usulü olarak belirtilmiştir (Lügat-ı Naci, t.y.). Teşrifâtî olarak da anılan teşrifatçı ise, gerek Divan-ı Hümayun ve gerekse Paşakapısı'nda yapılan merasimleri idare ve tatbik eden kişidir (Sertoğlu, 2015, s. 524). Fakat teşrifat ve teşrifâtî terimlerinin protokol manasında kullanılmaya başlaması 17. yüzyılın son çeyreğinden itibaren dir.

15 ve 16. yüzyıllarda “teşrif” kelimesi “in’âmât, tasaddukât, tevcihât, nökeriye, irsâliyât ve âdet” gibi hazineden yapılan bir ödeme türünü ifade etmekte olup (Gök, 2014, s. 6; Kazan, 2008, s. 106; Açıköz, 1996, s. vii)¹; padişah tarafından, sancağa çıkan şehzadelere, Mekke Şeriflerine (T SMA, 683-13)², elçilere, Eflak ve Boğdan voyvodaları, Kırım hanları gibi yabancı ve muteber misafirlere yapılan nakdî ve aynî harcamalar (Karaca, 1997, s. 46) ve zaman zaman verilen hilatler için kullanılmaktaydı (Karaca, 2011, s. 570). Mesela Selh-i Zilkade 888 (29 Aralık 1483) tarihinde sancağa çıkan Şehzade Korkud’a verilen nakit para, kürk, altın üsküf, gümüş alem, çeşitli kürk ve kemhalar için “teşrif” tabiri kullanılmıştır (T SMA, 851-3)³.

II. Bayezid dönemine ait İn’âmât Defteri’nde teşrif-teşrifat şeklinde yapılan ödemeler, İstanbul’a gelen yani teşrif eden Mısır kasıplarına (ulaklarına), Mekke ve Medine ahalisi vekillerine, Kırım elçi ve beylerine, Dulkadiroğlu, Safevi, Macaristan, Venedik, Sakız-Dubrovnik, Tunus ve Gürcistan beylerinin elçi ve kasıplarına verilmiştir (Gök, 2014, s. 6). Dolayısı ile 15 ve 16. yüzyıllarda teşrifat teriminin daha çok hazineden yapılan bir ödeme ve hilat ile ilgili bir kavram olduğunu ve protokol manasında henüz kullanılmadığını söyleyebiliriz. Bununla birlikte teşrif isimli harcamalar -bu harcamaların değişik ve hususi isimler almasıyla- 17. yüzyılda giderek azalmış ve nihayet terk olunmuştur (Karaca, 1997, s. 46).

Osmanlı’da bazı teşrifat kaideleri Fatih Kanunnâmesi’nde belirtilmiştir. Fakat bu tarihte resmî bir görevli olarak teşrifatçının varlığına dair bilgi yoktur. Resmî bir görevli olarak teşrifatçı adına ilk olarak 16. yüzyılın başlarında rastlanmaktadır. Bu tarihten önce protokol manasındaki teşrifat görevi nişancı, çavuşbaşı ve kapıcılar kethüdası ile emirleri altındaki çavuş ve kapıcılar tarafından yürütülmekteydi (Karaca, 1997, s. 19). II. Bayezid dönemine ait İn’âmât Defteri’nde yer alan 22 Şevval 914 (13 Şubat 1509) tarihli kayıta Teşrifatçı Mustafa ismi geçmektedir (Gök, 2014, s. 918-920, 1223)⁴. Defterdeki çeşitli kayıtlardan Teşrifatçı Mustafa bin Çavuş Ali’nin hazine kâtipleri zümresinden olduğunu (Gök, 2014, s. 1003) ve padişahın teşrifatçı eliyle bazı fakir fukaraya tasaddukta bulunduğunu anlamaktayız (Gök, 2014, s. 1397, 1399). Bu bilgilerden hareketle II. Bayezid döneminde var olduğu anlaşılan teşrifatçılık vazifesinin maliye kâtiplerinden bir kişi tarafından yürütüldüğünü ve padişah adına bazı harcamalar yaptığını, fakat rütbesinin ruznamçeciden daha düşük olduğunu söyleyebiliriz.

Teşrifatçılar ilk zamanlar Başdefterdarlığa (Şikk-ı Evvel Defterdarlığına) bağlı bir memur idi. Bu dönemde başlıca vazifeleri padişaha gelen çeşitli pişkeşlerin (hediye) listelerini yapıp defterlerine kaydetmek, teşrif, in’âm, âdet olarak nitelendirilen nakdî veya aynî ödemeleri yapmak, bu ödemelerin masraf kayıtlarını tutmak idi (Karaca, 1997, s. 8, 38; Kılıç, 2012, s. 19). Bu masraf kayıtları Teşrifat Kalemi tarafından tutulan Masraf Ruznamçeleri’nde yer almaktadır (Karaca, 1997,

¹ Nitekim adı geçen bu defterin başlangıç cümlesi “Defter-i Müsevvedât-ı İn’âmât ve Tasaddukât ve Teşrifât ve Âdât ve İrsâliyât” şeklinde tanımlanmıştır.

² Mekke Şerifi Berakât 21.02.974 (7 Eylül 1566) tarihinde gönderdiği mektupta kendisine padişah tarafından gönderilen teşrif ve hilatten dolayı teşekkürünü sunmaktadır. “...nâme-i vâcib-i imtisâl-i nâmî ile ve teşrif-i şerif-i hümayun ve hil’at-ı fâhire-i sa’âdet-makrûnla müşerref ve müstes’ad buyurulmuş...”.

³ “Semâne ve semânin ve semâne-mie Zilka’desinin selhinde Korkud Çelebi tâbe bekâhu hazretlerine virilen teşrifdir ki zikrolunur.”

⁴ “Tetimme-i in’âm be-mezkûrîn, fi 22 Şevvâl sene 914, ... 16) Mustafâ, teşrifâtî, 1000”, “Mustafâ b. Çavuş Ali, teşrifâtî, 1000.”

s. 41)⁵. Dolayısı ile ilk dönem teşrifat defterlerinde (Çevik, 2018; Yılmaz Bozyak, 2018; Alhamad, 2019; Korçak, 2020; Mercan, 1996; Güner Keleş, 2019; Başkurt, 2017; Doğan, 2001, s. 29-50; Aydın, 2021, s. 30-41) pîşkeş, hilat, in‘âm ve masraf kayıtları gibi mali kayıtlar yer almaktaydı.

Teşrifatçının, pîşkeş ve sair masraflarla ilgili görevleri yanı sıra merasimlere dair bazı işlerde de vazifeli idi. Tevcihat dolayısı ile padişahın elini öpmesi gerekenlerle, bayramlarda padişahın huzuruna çıkacak mevâlîyi tertip ederek listesini yapıp sadrazama vermek, elçilerin getirdikleri pîşkeşlerin listesini yapmak, tâyinlerde sancak verilmesi âdet olan vüzerâ, beylerbeyi ve sancakbeyi gibi kimselere sancak götürülmesi ve müteâkiben yapılan hi‘lat giyme töreninden sonra, alaylarla ikametgâhlarına götürülmesi esnasında halifesi ile birlikte yer almak (Karaca, 1997, s. 51); vezir, beylerbeyi ve erkân-ı devlete ait olan rüsum ve harçların kayıtlarını tutmak (Uzunçarşılı, 1988, s. 58) gibi vazifeleri de vardı.

17. yüzyılın sonlarına doğru teşrifatçılık devletin protokol ve merasimlerin düzenlenmesinden sorumlu ve merasimde yaşananları düzenli olarak yazan bir müessese haline gelmiştir (Kılıç, 2012, s. 19; Çalışkan, 1989, s. 8). Teşrifatçılığın yeni tarzda ikamesi ile dağımık olarak yürütülmekte olan teşrifat işleri tek dairede toplanmıştır. Teşrifatçılık müessesesi bu ikinci şekli ile bazı değişikliklerle beraber devletin sonuna kadar devam etmiştir (Karaca, 1997, s. 10, 18). Nitekim Kamus-ı Türkî’de “teşrifat” kelimesi “*küberâ ve rical-i devletin resmî günlerde ve alay ve muayededelerde huzura çıkacakları vakit sıra ve sıfatlarına ve süferânın suret-i kabulüne ve rütbe ve nişanların tevcihatına nezaret eden daire*” olarak ifade edilmiştir (Sami, 2019, s. 407).

Teşrifatçı tarafından tutulmuş olup elimizde bulunan en erken tarihli teşrifat defteri hicrî 909-933 (1503-1527) tarihli İn‘âmât Defteri’dir. Ruznamçeci Hızır ve yukarıda bahsettiğimiz Teşrifatçı Mustafa tarafından tutulmuştur (Gök, 2014, s. 34)⁶. Bu defter, bu makalede incelediğimiz KK.d 666 numaralı defterin bilinen ilk örneğidir. Bu İn‘âmât Defteri’nin ardından 16 ve 17. yüzyıllarda bazı değişikliklerle aynı tarzda defterler tutulmaya devam etmiştir. Bunlardan Kamil Kepeci fonunda bulunan 1764 numaralı 1527-1536 tarihleri arasını kapsayan Ruznamçe defteri şekil, muhteva, tarih açısından söz konusu İn‘âmât Defteri’nin devamı niteliğindedir (BOA. KK.d. 1764; Gök, 2014, s. 3). İsmail Erünsal KK.d 1764 numaralı Ruznamçe Defterini de aynı şekilde İn‘âmât Defteri olarak isimlendirmektedir. Erünsal’a göre bu defter Kamil Kepeci tarafından Büyük Ruznamçe Kalemî başlığı altında kaydedilmişse olsa da ve muhteva açısından bir İn‘âmât Defteridir. (Erünsal, 1984, s. 1; Sahillioğlu, 1988, s. 113-139; Afyoncu, 2008, s. 276-278; Alan, 2013, s. 53-97).

Bu çalışmada incelediğimiz KK.d 666 numaralı defter (Kırca ve Gök, 2021), KK.d 667 ve 668 numaralı defterler ile Maliyeden Müdevver Defterler (MAD) içerisinde yer alan MAD.d 1332 numaralı defter in‘âmât defteri geleneğinin 17. yüzyıldaki devamı niteliğindedir. Öncelikle bu defterlerden bizim incelediğimiz KK.d 666 numaralı defterin 64. sayfasındaki “Defter-i teşrif ki ve in‘âmât ve âdât ve ihsânân ve ihrâcât ve gayruhu der-zamân-ı Ahmed el-hakîr teşrifâtî eş-şehîr be-Mühürdâr Ahmed Ağa tâbî‘-i şikk-ı evvel el-vâkî‘ fi 14 Zi‘l-hicce li-sene 1026 fi 3 Kânûn-ı Evvel” ve 121. sayfadaki “Defter-i Müfredât-ı Teşrifat an-Vâcib-i Sene 1027” ibarelerinden bu defterin teşrifat defteri olduğu anlaşılmaktadır. Bu defterin şekil ve muhteva açısından devamı olan KK.d 667 numaralı defter ise Teşrifat ve İn‘âmât defteridir (BOA. KK.d. 667, s. 4.)⁷. KK.d 668 numaralı defter de muhteva olarak bu iki defterle aynıdır fakat defterin başlık kısmı eksik olduğu için nasıl isimlendirildiğini bilemiyoruz. Yine şekil ve içerik bakımından aynı olan MAD. 1332 numaralı defterin ilk sayfasında defterin teşrifat defteri olduğu yazılmıştır (BOA. MAD.d 1332, s. 1; Yılmaz Bozyak, 2018, s. 32)⁸.

⁵ Masraf kayıtları ayrıca Ruznamçeciler tarafında da tutulmuştur. Bu iki görevli tarafından tutulmuş ruznamçelerde aynı isimli masraflar yer almış olmakla birlikte kapsamlarında bazı farklılıklar vardır. Ruznamçeciler tarafından tutulmuş olan defterler daha kapsamlıdır.

⁶ “Ruznamçeci Hızır’ın yanında Muharrem 916/Nisan-Mayıs 1510 tarihli kayıta Teşrifatçı Mustafa’nın da aynı anda Ruznamçeci Hızır’la defterin müellifi olduğu görülmektedir. Ancak Ruznamçeci Hızır’a 3000 akçe verilirken Teşrifatçı Mustafa’ya sadece 1000 akçe in‘âm verilmiştir”.

⁷ “Defter-i Teşrifât ve İn‘âmât der-zamân-ı Mehmed el-hakîr, eş-şehîr be-Sofyevî, elvâkî‘ fi 4 Zilkade 1032”.

⁸ Defter-i Teşrifât der-zamân-ı Mehmed el-hakîr Teşrifâtî-i şikk-ı evvel der-zamân-ı Hazret-i Hasan Efendi Defterdâr-ı Şikk-ı Evvel an-27 Şehr-i N. sene 1046”.

Burada belirtilmesi gereken husus, ilk dönem Teşrifat-İn‘amât Defterleri ile Ruznamçe defterleri arasındaki benzerlik ve ilişkidir (Afyoncu, 2014, s. 5; Göyünç, 1990, s. 2)⁹. Farsça birleşik bir kelime olan ruznamçe kelimesi Arapça’ya “ruznamec” ve “ruznamçe” olarak geçmiş (İrmak, 1991, s. 11), Osmanlı Diplomatikası’nda ise “ruznâmçe” ve “ruznâme” olarak her iki telaffuz da kullanılmıştır. Bununla birlikte günlük malî kayıtların tutulduğu defterlere “ruznâmçe” ismi verilmiş (İrmak, 1991, s. xiii)¹⁰; sefer sırasında geçen olayları günü gününe kaydeden defterler ile özel olarak sır kâtiplerinin padişahın gündelik faaliyetlerini topladıkları eserlere¹¹ “ruznâme” denilmiştir (Saricaoğlu, 2008, s. 278; İrmak, 1991, s. XIII-XIV; Göksu, 1993, s. iv; Doğan, 2021). Bu çalışmada incelediğimiz defter 1616-1620 tarihleri arasında padişahların günlük yaşantıları hakkında da bilgi verdiği için bir yönüyle de “ruznâme ya da iç ruznâme” defterinin ibtidaî bir sureti sayılabilir.

Teşrifat defterlerinde in‘âm, âdet, teşrif, be-cihet gibi masraf kayıtlarının tutulması 17. yüzyılda da bazı gelişmeler ve farklılıklarla devam etmiştir. 17. yüzyıldan itibaren teşrifatçıların görev sahasının genişlemesi ile birlikte teşrifat defterleri de içerik bakımından zenginleşmiştir. Bu dönemden sonra teşrifat defterlerinde yukarıda bahsettiğimiz in‘âm, hilat, pîşkeş ve masraf kayıtları gibi malî konuların yanı sıra bayram günleri el öpenlerin, tayin ve tevcihlerde hilat giyenlerin listesi, elçi kabulleri, divan ve arzın olup olmadığı, önemli günlerdeki hava durumu gibi bilgiler de yer almaya başlamıştır. Ayrıca Padişahlar¹², Sadrazamlar, Şeyhülislamlarla diğer devlet erkânı için ayrı ayrı teşrifat defterleri tutulmaya başlamıştır (Pakalın, 1983, s. 477; Çalışkan, 1989, s. 73). Bu defterler yevmî, mufassal ve müteferrik defterler olarak da gruplanabilir. Yevmî defteri gün ve tarih sırasıyla tutulmuş olup, padişaha takdim edilen kişiler, giydirilen hilatların türleri, kürk masrafları, ziyafetler dolayısıyla yapılan sarfiyat, elçi kabulleri esnasındaki düzen ve masraflar, divan toplantılarına katılan azaların isimleri ve sair merasimler özet olarak burada kaydedilmiştir. Bu defterlere Teşrifat Yevmiye Defterleri denmektedir (Uzunçarşılı, 1988, s. 59; Mehdî, 2007, s. 10). Mufassal ve müteferrik defterlerde ise başta cülus töreni olmak üzere, kılıç alayı, elçi kabulleri, bayram tebriği, mevlid alayı, surre alayı, cenaze alayları, sadrazam, kaymakam, reisülküttab, kazasker ve nişancılar aittir. Ayrıca padişahın kanunları, divan merasimi, ulufe ve arz divanlarının nasıl icra edileceği en ince ayrıntısına kadar kaydedilmiştir. Ayrıca giydirilen hilatların cins ve miktarlarını gösteren defterler ile teşrifata tabi tahvilat defterleri, iç hazine için satın alınan kumaşlarla hilatlar, in‘âm, ziyaret, masraf kayıtları, samur muhasebesi ve sair konulara ait kayıtlar bulunmaktadır (Kılıç, 2012, s. 25; Uzunçarşılı, 1988, s. 59-60). Teşrifat defterlerinde ayrıca devlet memurlarının rütbeleri, görev ve mükellefiyetleri, hususi kanunları, elkabları, azil ve tayinlerinin nasıl olacağı, bir makama kimlerin tayin olunabileceği, birtakım hizmetlerin kimlere ait olabileceği çeşitli makam ve memuriyetlere ait kanun kayıtları, esnafın birbiriyle ilişkileri, kethüdaların müdahale sahaları ve yamaklara dair usuller gibi esnaf nizamına dair kayıtlar da bulunmaktadır (Çalışkan, 1989, s. 57).

KK. 666 NUMARLI TEŞRİFAT DEFTERİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ

İncelediğimiz defter birkaç teşrifat defterinin tek cilt içinde bir araya getirilmesiyle oluşturulmuştur. Defter “Der-zaman-ı Abdülbaki Paşa, fi 13 Rebiülahir 1025 Cuma (30 Nisan 1616)” ibaresiyle başlamaktadır. Defterde kayıtlar genellikle Divan-ı Hümayun’un toplandığı günler olan Pazar, Pazartesi, Salı ve Cumartesi günlerine aittir. Çarşamba, Perşembe ve Cuma gününe ait bir-iki kayıt vardır. Defterde gün isimleri Yevmü’l-Ehad, Yevmü’l-İsneyn, Yevmü’s-Sülâsâ, Yevmü’l-Erbi‘a ve Yevmü’l-Cum‘a (küçük harflerle başlayabilir) şeklinde Arapça olarak yazılmıştır.

İlk defter 24 sayfa olup yukarıda bahsettiğimiz gibi, Çarşamba, Perşembe ve Cuma günleri hariç düzenli bir kronoloji takip etmekte ve 29 C. 1025 (14 Temmuz 1616) tarihinde sona erer. İkinci defter, 25. sayfadan başlar ve 61. sayfaya kadar devam etmektedir. 25. sayfadaki renkli kapakta “Der-

⁹ Nitekim Erhan Afyoncu bahsi geçen MC. O.71 numaralı İn‘amât Defteri’ni Ruznamçe Defteri olarak tanımlamaktadır.. Nejat Göyünç de bu defterlerin İn‘amât Defteri şeklindeki isimlendirmenin hatalı olduğunu ileri sürmektedir.

¹⁰ Bu tabir XVIII. asırda “ruznâme” olarak değişmiştir.

¹¹ Padişahın kendileri ile ilgili tutulmuş olan ve sadece padişahın günlük hayatına dair bilgiler ihtiva eden ruznâmelere “iç ruznâmeler”; devlet işleri ile ilgili tutulan ruznâmelere ise “dış ruznâmeler” denmektedir.

¹² Padişahın yanında müracaat için kullanılan teşrifat defterinin bir sureti bulunur ve gerektiğinde padişah, kendisine arz olunan hususların kurallara uygun olup olmadığını bu defterden takip ederdi.

zaman-ı Ahmed Ağa” ibaresi yer almaktadır. Bu bölümdeki ilk kayıt 25 Zilhicce 1025 (3 Ocak 1617) tarihidir. Dolayısıyla iki defter arasında 15 Temmuz 1616-2 Ocak 1617 tarihleri arasındaki kayıtları ihtiva eden yaklaşık altı aylık bir boşluk vardır. İkinci defterde 25 Z. 1025 (3 Ocak 1617)-20 Ra. 1026 (28 Mart 1617) tarihi arasındaki kayıtlar düzenli olarak yazılmıştır. Defterde 61. sayfadaki son kayıt 20 Ra. 1026 (28 Mart 1617) tarihine aittir.

62. sayfada 17 Ca. 1030 (9 Nisan 1621) tarihli yeni Müslüman olup Hasan ve Ali ismini alan iki kişiye dair bir kayıt vardır. 63. sayfada ise “Zikrolunan defterlerde zemistânî kayd olunmuştur” şeklinde bir derkenar bulunur. Fakat bu iki sayfanın defterin bütünlüğüne dâhil olmadığı sonradan yazıldığı anlaşılmaktadır.

Defterde 64. sayfadan itibaren 14 Zilhicce 1026 (13 Aralık 1617) tarihi ile yeni bir bölüm başlamaktadır. Dolayısıyla 20 Ra. 1026 (28 Mart 1617) – 14 Zilhicce 1026 (13 Aralık 1617) tarihleri arasındaki kayıtlar defterde yoktur ki bu tarih aralığında Sultan I. Ahmed vefat etmiş ve yerine Sultan I. Mustafa tahta çıkmıştır (Çelebi, 2016, s. 500; Solak-Zâde Mehmed Hemdemî Çelebi, 1989, s. 461; Sağırılı, 2010, s. 660; Özgül, 2010, s. 239)¹³. Dolayısı ile defterin 62. sayfasına kadar olan kayıtlar Sultan I. Ahmed dönemine, 65. sayfadan 108. sayfaya kadar olan kayıtlar Sultan I. Mustafa dönemine aittir. I. Mustafa dönemine ait son kayıt 108. sayfadaki 24 S. 1027 (20 Şubat 1618) tarihine aittir (Emecen, 2016, s. 273)¹⁴.

Defterde 109. sayfadan itibaren 22 Receb 1027 (15 Temmuz 1618) tarihiyle yeni bir bölüm başlamıştır. Buradan 120. sayfadaki 7 Ramazan 1027 (28 Ağustos 1618) tarihine kadar kayıtlar düzenli olarak tutulmuştur. 121. sayfada “Defter-i müfredât-ı teşrifat an-vâcib-i sene 1027” ibaresi yer almakta ve tarih olarak 19 R. 1027 (15 Nisan 1618) tarihi görülmektedir ki, geriye dönük bir tarihleme söz konusudur. Burada defterin ciltlenirken sayfaların ya da formların karışmış olduğunu görmekteyiz. Esasen 108. Sayfadan sonra 121 – 168. Sayfalar gelmeli, 168. Sayfadan sonra ise 109-121. Sayfalar gelmelidir.

Defterde II. Osman dönemine ait ilk kayıt, 121. Sayfadaki 19 R. 1027 (15 Nisan 1618) tarihli kayıttır ki padişahın tahta geçmesinden 49 gün sonra tutulmuştur (Emecen, 2007, s. 454)¹⁵. 121. sayfadan 168. sayfaya kadar kayıtlar düzenli tutulmuştur. 168. sayfadaki kayıt 17 Receb 1027 (10 Temmuz 1618) tarihidir. Defterin 169 ve 170. sayfaları boştur. 109. sayfayı, 5 günlük atlama ile birlikte, 170. sayfanın devamı sayabiliriz. Aynı şekilde 11 Ramazan 1027 (1 Eylül 1618) tarihli kayıtlarla başlayan 171. sayfayı 120. sayfanın devamı olarak düşünebiliriz. Defterde sayfa numarası verilirken 211’den 222’ye atlanmıştır. 211’deki kaydın tarihi 30 Zilhicce 1027, 222’deki kaydın tarihi ise 4 Muharrem 1028’dir.

171’den 266. sayfaya kadar olan kayıtlar Çarşamba, Perşembe ve Cuma günleri atlanmakla birlikte düzenli olarak tutulmuştur. 266. sayfadaki son kayıt 21 R. 1028 (7 Nisan 1619) tarihidir. 268. sayfa 1 Şevval 1028 (11 Eylül 1619) tarihli kayıtlarla başlamaktadır. Yani 8 Nisan-10 Eylül 1619 tarihleri arasındaki kayıtlar eksiktir. 268. sayfadan defterin sonuna kadar (396’ya kadar) kayıtlar düzenli bir şekilde tutulmuştur. Defterdeki son kayıt ise 10 Cemaziyelahir 1029 (13 Mayıs 1620) tarihine aittir.

Defterde askerî sınıfa mensup kişiler ile reaya sınıfına mensup kişilere ve yabancı devletlerin elçilerine verilen aynî ve nakdî in’âm ve ihsan kayıtlarını ihtiva etmesi açısından son derece önemlidir. Bu kayıtlar in’âm, tasadduk, teşrif, be-cihet, âdet, tevcih, irsaliye ve teslim şeklinde kaydedilmiş tezkire kayıtlarıdır. Bu kayıtların sonunda genelde “tezkire-dâde” şeklinde tezkiresinin verildiği belirtilmiştir.

DIVÂN-I HÜMÂYUN TOPLANTILARI

¹³ I. Ahmed 23 Zilkade 1026 (22 Kasım 1617) Çarşamba gecesi (Salı’yı Çarşambaya bağlayan gece) vefat etmiş, onun yerine 23 Zilkade Çarşamba günü Sultan I. Mustafa tahta çıkarılmıştır. Kara Çelebi-zâde Abdülaziz Efendi I. Ahmed’in vefat tarihini 26 Zilkade 1026 olarak vermektedir.

¹⁴ Bu tarihten bir hafta sonra Sultan I. Mustafa tahttan indirilerek yerine II. Osman çıkarılacaktır. Sultan I. Mustafa’nın birinci saltanatı 23 Zilkade 1026 (22 Kasım 1617) – 1 Rebiülevvel 1027 (26 Şubat 1618)’dir.

¹⁵ II. Osman 1 Ra. 1027’de (26 Şubat 1618) tahta çıkmıştır.

Defterde yer alan ve Osmanlı teşkilat tarihi açısından önemli bilgilerden biri, yer yer Dîvân-ı Hümâyün'un toplandığı günler ve divana katılan kişilerin listesinin verilmesidir (BOA. KK.d., 666, s. 22, 34, 111, 126, 128, 160, 310, 316, 378.). Bazı kaynaklarda Divan-ı Hümâyün toplantılarının 17. Yüzyıl başında haftada iki güne indiği (Mumcu, 1994, s. 431) belirtilmekle birlikte, (belirtirse de) defterdeki bilgilerden özellikle II. Osman döneminde Divan-ı Hümâyün'un Cumartesi, Pazar, Pazartesi ve Salı günleri olmak üzere düzenli olarak haftada dört gün toplandığı anlaşılmaktadır. Defterde divanın kimin başkanlığında görüldüğü belirtilmiş, ayrıca bazı günlerde divana katılan üyelerin isim ve görevleri ile hastalığından ya da başka nedenlerden dolayı katılmayanlar da belirtilmiştir (BOA. KK.d. 666, s. 375; BOA. KK.d. 666, s. 348; BOA. KK.d. 666, s. 128)¹⁶.

Örneğin 8 Ca. 1029 (11 Nisan 1620) Cumartesi gününe ait kayıt şu şekildedir:

“Bugünkü gün güzel gün gelip sa‘âdetlü pâdişâh hazretleri Davudpaşa'ya göç edip ve rihlet edip sa‘âdetle girdiler. Arz olmadı ve vezîr-i a‘zam sâhib-i devlet dîvâna gelmeyip vezîr-i a‘zam-ı sâbık Halil Paşa dîvânı gördüler.

[Derkenâr:] Bugünkü gün Nisan-ı evveldir dîvân-ı hümâyûnda vüzerâ yemek yerken azîm kar yağıp kavî soğuklar olmuştur.

Ve bugün dîvâna gelenlerdir:

Vezîr Halil Paşa, Vezîr Mahmud Paşa, Vezîr Mecid Mehmed Paşa, Vezîr Ahmed Paşa tevkî‘î, Vezîr Hüseyin Paşa an-Rumili âmed, Rumili [Kâdiaskeri] Ganizâde gelmedi, Anadolu kâdiaskeri Bahşi Efendi gelmedi, Başdefterdâr Ebubekir Paşa, Anadolu Defterdârı Cudî [Mehmed] Efendi, Şikk-ı Sâni Defterdârı Hasan Efendi, Reis Hamza Efendi, Çavuşbaşı Hüseyin Ağa gelmedi, Kapıcılar Kethüdâsı Mehmed Ağa gelmedi, Hamelecibaşı Mehmed Ağa selâm durdu, Dâru's-sa‘âde Ağası el-Hâc Mustafa Ağa, Kapı Ağası Mehmed, Ser-hazîne Osman, Ser-kilari ağa.” (BOA. KK.d., 666, s. 378)

Burada görüldüğü üzere Padişahın Davudpaşa'dan döndüğü, divandan sonra arz olmadığı, veziriazamın divana katılmadığı, vezirlerin Dîvân-ı Hümâyün'da yemek yedikleri ve bu esnada karlı ve soğuk bir hava olduğu gibi bilgiler verilmektedir. 9 Muharrem 1029 (16 Aralık 1619) tarihli kayıta “Sâhib-i devlet dîvânı gördüler. Arz olmadı ve hakir bugün dîvâna varmadım” (BOA. KK.d., 666, s. 319) ibaresinden bu defteri tutmuş olan teşrifatçının normal zamanlarda divana katıldığını fakat o gün gidemediğini anlamaktayız.

ARZA GİRENLER, EL ÖPENLER

Defterde Osmanlı Teşkilat Tarihi açısından önemli olan bilgilerden biri de, Divan'dan sonra arz olup olmadığı ve yer yer arza giren görevlilerin isimlerinin verilmiş olmasıdır. Bilindiği üzere Fatih döneminden itibaren padişahlar bizzat divan toplantılarına katılmamışlar, divan üyeleri toplantıdan sonra alınan kararları padişaha bildirmek ve bazı hususlarda padişahın onayını almak için belirli günlerde padişahın huzuruna çıkmışlardır. “Arza girme” denilen bu olay, Topkapı Sarayı'nda Arz Odası'nda gerçekleşmekteydi (Kütükoğlu, 1991, s. 431).

Defterdeki kayıtları incelediğimizde öncelikle arzın genellikle padişah Topkapı Sarayı'nda iken Arz Odası'nda yapıldığını (BOA. KK.d. 666, s. 9; BOA. KK.d. 666, s. 116)¹⁷, fakat bunun yanında saray dışında Tersane Bahçesi (BOA. KK.d. 666, s. 45)¹⁸, Beşiktaş Bahçesi (BOA. KK.d., 666, s. 232) gibi yerlerde de arza girildiğini görmekteyiz. Defterde belirtildiği üzere veziriazam, vezirler, kazaskerler,

¹⁶ “Vezîr-i a‘zam sâhib-i devlet hazretlerinin mizâc-ı şeriflerinde inhirâf olmağın dîvâna gelmeyip vezîr-i sâni sâbıkâ Vezîr-i a‘zam olup Kapudan Vezîr Halil Paşa hazretleri dîvânı sürüp ve görüp arz olmadı”, “Rumili Kâdiaskeri Ganizâde ve Başdefterdâr Ahmed Paşa hazretleri dîvâna gelmediler”; “Kâimmakâm Mehmed Paşa hazretleri dîvâna gelmeyip mizâc-ı şeriflerinde nev‘an kede[r] ve rencide olup”,

¹⁷ “Bugün hava güzel olup sa‘âdetlü pâdişâh hazretleri Beykozu Bağçesi'nden Saray-ı Âmire'ye gelip arz için arz odasına çıkıp vüzerâ arza girdiler”. “Bugün güzel gün olup sa‘âdetlü pâdişâh hazretleri arz odasına gelip vüzerâ arza girdiler”.

¹⁸ “Bugünkü gün hava soğuk ve hem yağmur yağıp kâh yağmur ve kâh güneş açılıp hemân Mart eyyâmın gösterip sa‘âdetlü ve azametlü pâdişâh-i âli-cah hazretleri Tersane Bağçesi'nde arza çıkdılar.”.

defterdarlar (BOA. KK.d. 666, s. 12)¹⁹, nişancı (BOA. KK.d., 666, s. 116), yeniçeri ağası, çavuşbaşı, kapıcılar kethüdası, reisülküttab, ruznamçeci-i evvel, muhasebeci-i evvel (BOA. KK.d., 666, s. 371) gibi görevliler arza girmektedirler (BOA. KK.d. 666, s. 36, 116, 371)²⁰

Arzlarla birlikte zikretmemiz gereken bir diğer husus ise padişahın huzuruna çıkıp el öpen kişilere ait kayıtlardır. El öpen kişiler arasında bir göreve tayin olunanlar yani mansıp alanlar, elçilik, memurluk ya da askerî bir görevle İstanbul dışına gönderilecekler (BOA. KK.d. 666, s. 53)²¹, taşradan bir görevden ya da seferden başarı ile dönenler (BOA. KK.d. 666, s. 53)²², yabancı ülkelerden gelen elçiler ve maiyeti (BOA. KK.d. 666, s. 24)²³, ülkelerine dönmek için izin verilen elçiler (BOA. KK.d., 666, s. 371), yer almaktadır. Ramazan bayramında sadrazam ve vezirlerle birlikte ulemanın da huzura çıkıp el öptüğünü görmekteyiz (BOA. KK.d., 666, s. 268). Yine kendilerine kışlık kıyafet ihsan olunan şeyhülislam ve padişah hocası da teşekkür için el öpmektedir (BOA. KK.d., 666, s. 377). Burada ismi geçen padişah hocası Sultan II. Osman'ın hocası Ömer Efendi'dir. Nitekim başka kayıtlarda ismi açıkça zikredilmiştir (BOA. KK.d. 666, s. 141; BOA. KK.d. 666, s. 266)²⁴. Bilindiği üzere II. Osman Hocası Ömer Efendi'ye çok fazla değer vermekte idi. Kaynakların ifadesine göre Ömer Efendi'nin itibarı Şeyhülislam Esad Efendi'den daha fazlaydı (Biga, 2004, s. 83; Hasan Bey-zâde Tarihi, 2004, s. 923; Akbulut, 2017, s. 26-29)²⁵.

PADİŞAHIN GİTTİĞİ YERLER

Defterdeki önemli konulardan biri padişahın gittiği yerler ile birlikte hava durumunun kaydedilmiş olmasıdır. Defter bu şekliyle bir önceki yüzyılda tutulmuş olan in'âmât defterlerinden farklılık gösterir. Hava durumunun belirtilmesi IV. Murad döneminde 1637-1638 tarihinde tutulmuş olan teşrifat defterinde de aynı şekilde devam etmiştir (Bozyak, 2018, s. 11-12).

İncelediğimiz defter 4 yıllık dönemi kapsamına rağmen, bu dönemde I. Ahmed, I. Mustafa ve II. Osman olmak üzere 3 tane padişah hüküm sürmüştür. Defterde I. Ahmed ve II. Osman dönemindeki kayıtlarda padişahın gittiği yerler ve hava durumu kaydedilmiş, fakat I. Mustafa'nın ilk saltanatına ait dönemde padişahın gittiği yerler belirtilmemiş ve sadece 5 Muharrem 1027 (2 Ocak 1618) tarihinde hava durumu yazılmıştır (BOA. KK.d. 666, s. 73)²⁶. Defterin 109. sayfasından itibaren (II. Osman'ın padişahlık dönemi) tekrar hava durumu ve padişahın gittiği yerler yazılmaya başlamıştır.

Kayıtlar incelendiğinde I. Ahmed ile oğlu II. Osman'ın gittiği yerler hemen hemen birbiriyle aynıdır. Bu iki padişahın genellikle Davudpaşa Bahçesi (BOA. KK.d. 666, s. 352)²⁷, Tersane Bahçesi (BOA. KK.d. 666, s. 12; BOA. KK.d. 666, s. 42; BOA. KK.d. 666, s. 45)²⁸, Beşiktaş Bahçesi (BOA. KK.d. 666, s. 262.)²⁹, Üsküdar Bahçesi (BOA. KK.d. 666, s. 150.)³⁰, İstavroz Bahçesi (BOA. KK.d. 666, s.

¹⁹ “Bugün sa’âdetlü pâdişâh bunda olup arz için arz odasında tahtta oturup kâdiasker efendiler ba’dehû vüzerâ arza girdiler ba’de[hû] defterdârân.”

²⁰ Çeşitli tarihlerde arza girenlerin listesi

²¹ “Karadeniz’e donanma ile gidecek Hasan Subaşı ve Piri Subaşı ve Mehmed Subaşı ve Mora vilâyetinde Nova Kal’ası muhâfazasına nevbetci gidecek Sefer Subaşı el öpdü”.

²² “Bugün Davud Paşa hazretleri Revan seferinden dönüp divânda oturup el öpdüler”.

²³ “Dubrovnik beyleri elçileri iki elçi, iki beyzâde bir tercüman el öpdüler ve pişkeş çektiler ve hazîne getirdiler”.

²⁴ “Sa’âdetlü pâdişâh-ı âlem-penâh hazretlerinin bi'l-fi'l hâceleri olan Mevlânâ Ömer Efendi hazretlerinin kânûn-ı kadim üzere kışlık ve yazlıkları verilmek buyuruldu deyu fi 22 Ca. sene 1027”. “Âdet-i bahârî-i Mevlânâ Hazret-i Ömer Efendi hâce-i hazret-i pâdişâh”.

²⁵ Bostanzâde Yahya Efendi'nin Ömer Efendi hakkındaki hakaret ve ağır ithamları için.

²⁶ 5 Muharrem 1027 Salı günü için “Bugünkü gün hava burûdet olup yağmur yağıyor” ibaresi yazılmıştır.

²⁷ “Bugünkü gün güzel gün gelip sa’âdetlü pâdişâh hazretleri Davudpaşa Bağçesi'ne göçdüler”, “Sa’âdetlü pâdişâh hazretleri Davudpaşa Bağçesi'nde safâda”.

²⁸ “Sa’âdetlü pâdişâh hazretleri Tersane Bağçesi'nde yatıp sabahdan kalkıp Davudpaşa Bağçesi'ne gitdiler, İmâm İskelesi'nden binip gitmişlerdir”. “Bugünkü gün güzel gün olup sabahdan sa’âdetlü pâdişâh hazretleri sarayda ba’dehû Tersane Bağçesi'nde sa’âdetle yürüdüler”. “Bugünkü gün hava soğuk ve hem yağmur yağıp kâh yağmur ve kâh güneş açılıp hemân Mart eyyâmın gösterip sa’âdetlü ve azametlü pâdişâh-ı âli-cah hazretleri Tersane Bağçesi'nde arza çıkdılar”.

²⁹ “Bugün güzel gün olup sa’âdetlü pâdişâh hazretleri Beşiktaş Bağçesi'nden arza geldiler.”

³⁰ “Bugün güzel gün olup sa’âdetlü pâdişâh hazretleri Üsküdar Bağçesi'nde arz olmadı, soğuk oldu.”

160)³¹, Harami Vadisi Bahçesi (BOA. KK.d. 666, s. 274)³² ve Beykoz Bahçesi'ne (BOA. KK.d. 666, s. 8)³³ gitmiş olduğunu görmekteyiz. Ayrıca Sultan II. Osman'ın Çatalca'ya gittiğine dair iki kayıt mevcuttur (BOA. KK.d. 666, s. 294-295)³⁴. Defterdeki kayıtlardan padişahın ne kadar süre bu bahçelerde kalıp ne zaman saraya döndüklerine dair bilgiler de mevcuttur (BOA. KK.d. 666, s. 9; BOA. KK.d. 666, s. 394)³⁵. Ayrıca padişahın bir yere gitmeyip Topkapı Sarayı'nda (BOA. KK.d. 666, s. 30)³⁶ ya da Eski Saray'da olduğuna dair kayıtlar da vardır (BOA. KK.d. 666, s. 34; BOA. KK.d. 666, s. 36)³⁷.

Bilindiği üzere Cuma günleri Osmanlı padişahları at üzerinde olduğu halde alayla belirli camilere gitmekte, halk bu sayede padişahı görebilmekte, arzuahaller sunabilmekteydi. Buna Cuma Selamlığı veya Cuma Alayı denmekteydi. Bizim incelediğimiz defterde padişahların Cuma Selamlıklarına gidişine ait kayıtların tutulmadığı görülmektedir. Sadece II. Osman'ın 4 Nisan 1620 tarihinde Cuma namazından sonra Sultanahmet Meydanı'na gelip burada cirit oynayanları seyrettiğine dair bir kayıt yer almaktadır (BOA. KK.d. 666, s. 374.)³⁸. Fakat aşağıda bahsedileceği üzere Cuma günleri Ayasofya ve Süleymaniye gibi camilerde fakirlere sadaka dağıtılması ile ilgili "tasadduk" kayıtlarında bazen bu sadakaların dağıtımında padişahın da orada bulunduğu belirtilmiştir (BOA. KK.d. 666, s. 355)³⁹. Bununla birlikte defterde Sultan I. Ahmed ve II. Osman'ın Sultanahmet Camii'nde mevlit okutmaları ve bu törenlere bizzat katıldıklarına dair kayıtlar da mevcuttur. 12 Rebiülevvel 1026 (20 Mart 1617) tarihli kayıta "Bugün dîvân olmayıp Yeni Câmî'-i Şerîf'de merhametlü pâdişâh hazretleri mevlûd okudup azîm cem'iyet etmişdir" ibaresi yer alır (BOA. KK.d. 666, s. 56; Yılmaz, 2003, s. 651)⁴⁰. II. Osman ise 13 Ra. 1029 (17 Şubat 1620) tarihinde Sultanahmet Camii'ndeki mevlit programına katılmıştır (BOA. KK.d. 666, s. 349)⁴¹.

HAVA DURUMU

Defterdeki dikkat çeken hususlardan biri de hava durumuna ait kayıtlardır. Günün tarihi yazıldıktan sonra genellikle o gün havanın güzel, soğuk, yağmurlu, karlı, bulutlu, dumanlı olduğuna dair kayıtlar tutulmuş, ayrıca o gün olan divan toplantısı, arz, ya da ulûfe tevzî gibi olaylar hakkında da bilgi verilmiştir. Birkaç örnek vermek gerekirse:

17 Safer 1028 (3 Şubat 1619) Pazar: "Bugünkü gün güzel gün gelip ve güzel hava olup kuru sovak olup, don olup sa'âdetlü pâdişâh hazretleri sarayda olup arza çıkıp ve cemî' kulun ulûfeleri verildi ve cümleden mukaddem Yeniçeri Ağası Mustafa Ağa hazretleri arza girdiler" (BOA. KK.d., 666, s. 240).

³¹ "Sa'âdetlü pâdişâh hazretleri İstavroz Bağçesi'nde olup arz olmadı."

³² "Bugünkü gün güzel gün gelip latif ve sovacak bâd-ı sabâ yelleri esip kulûba safâlar ve hayât takviyet verip saadeli pâdişâh hazretleri Bağçe-i Vâdi-i Harami'de olup arz olmadı."

³³ "Bugünkü gün hava sâkin olup pâdişâh hazretleri Beykozu'nda olup".

³⁴ "Pâdişâh hazretleri Davudpaşa'dan Çatalca'ya buyurmuşlardı", "pâdişâh hazretleri Çatalca'da olup".

³⁵ Sa'âdetlü pâdişâh hazretleri Beykozu Bağçesi'nden Saray-ı Âmir'e'ye gelip"; "Pâdişâh-ı âlem-penâh hazretleri Davudpaşa Bağçesi'nden saraya gelip arz oldu."

³⁶ "Sa'âdetlü pâdişâh hazretleri devlet ve saltanat ile sarayda oturup, Sarây-ı hümâyûnda olup".

³⁷ "Sa'âdetlü pâdişâh-ı âlem-penâh hazretleri devletle eski sarayda olup dîvân olundu ve kuru sovak olup arz olmadı", s. 33. "pâdişâh hazretleri eski sarayda olup kâh kar yağıp kâh güneş olup"; "Bugün yağmur yağıp pâdişâh hazretleri eski saraydan yeni saraya gelip arz oldu."

³⁸ "Meydan-ı Esb'de binâ olunan köşkde pâdişâh-ı âlem-penâh hullide hilâfetuhü hazretleri bir mübârek vakit ve saatde Cum'a namazından sonra girip oturup cirit oynayanları seyr ve temâşâ eylediler".

³⁹ Örneğin 13 Safer 1029 tarihli kayıta "Tasadduk be-fukarâ-i âmme der-nezd-i câmi'-i şerîf-i Ayasofya-i Kebîr der-rûz-ı Cum'a behuzûr-ı hazret-i pâdişâh-ı âlem-penâh" padişahın Cuma namazında Ayasofya Camii'nde bulunduğu ve buradaki fukaraya sadaka verildiği anlaşılmaktadır.

⁴⁰ Topçular Kâtibi o günkü mevlidi şöyle anlatır: "Ve mâh-ı Rebî'ulevvelin on ikinci gün ve gicesi Mevlûdü'n-Nebî, Seyyidü'l mürselin rûh-î şerîfî için meşâyihlerden Mahmûd Efendi hâzır olur. Ba'dehü Vezîr-i a 'zam, vezirler ve 'ulemâ'-i kirâmîler cem' olur. Zikrullâh ve Tefsîr-i şerîf ve Hadîs-i şerîfden kırâ'at olunur. Sultân Ahmed Câmî'i'nin taşrası ve meydâm ve etrâfları Müslümânlar ile dolup, ba'dehü Mevlûd-î şerîf okunup, bir 'âlî cem'iyet olur ve bî-nihâye şerbetler ve sükkerler bezl etdiler."

⁴¹ "Pâdişâh-ı âlem-penâh hazretleri Yeni Câmî'ye varıp mevlûd-ı şerîf okutup du'â ve senâ olmuşdur."

18 Zilhicce 1028 (26 Kasım 1619) Pazartesi: “Bugünkü gün ahşamdan yağmur yağıp erkân-ı dîvân bârân-zede olup ve sâhib-i devlet yeni akçeyi getirip tevzî’ olunup cümle sarrâflara verilir takdîm-i tashîh-i sikke bugünde vâki’ oldu” (BOA. KK.d., 666, s. 304).

1 Cemaziyelahir 1029 (4 Mayıs 1620) Pazartesi: “Bugünkü gün güzel gün gelip hemân şenbe günü gibidir ve lâkin bir azîm yağmur yağıp, yıldırımlar şakıyıp gökler gürleyip tufan-ı azîm vâki’ şüid. Sabah dîvânına girerken evvelki kapıdan girip ikinci kapıdan çıkıp ki Bâb-ı hümayûn önüdür, gürüldüler ve yıldırım ...? berk vefretinden ve yağmurun kesretle boşandığından hemân orada saçak altında kalıp bir adım yürümeğe mecâl olmayıp heybetu'llâh ve azametu'llâha müşâhede olunup inayetu'llâha sığınpı nisf sâata varınca at üzerinde te'hîr edip bir mikdâr aşağıya vardıkda ammâ yine azîm yağırıyordu ki ancak olur. Hak Te'âlâ hazretleri hayırlar vere”. (BOA. KK.d., 666, s. 392).

Defterdeki önemli kayıtlardan birisi hava durumu ile birlikte 10 Eylül 1618 tarihinde İstanbul'da çıkan yangında zarar gören yerler ayrıntılı olarak yazılmıştır.

“Yevmü'l-isneyn, fi 20 Ramazân sene 1027. Bugün dîvân olmayıp Tavuk Pazarı'nda Dikilitaş kurbünde Esireiler Hanı ve çarşusu ve boyahâneler ve çadırcılar tâ sorguçilere varınca ve kemhâcılar kârhânesi ve beride Parmakkapı'ya varınca ihrâk vâki’ olmuşdur.” (BOA, KK.d., 555, s. 176).

Defterde ayrıca hava durumları ile birlikte, Mart ayının ilk günü (BOA. KK.d. 666, s. 52)⁴², berdü'l-acûz (BOA. KK.d. 666; BOA. KK.d. 666, s. 54; Özcan, 1992, s. 485)⁴³, nevrüz (BOA. KK.d. 666, s. 57)⁴⁴, Şubat 15 (KK 666, s. 45)⁴⁵, Nisan evveli (KK. 666, s. 378)⁴⁶ ve erbain (KK.d. 666, s. 323; Seroğlu, 2015, s. 157)⁴⁷ günleri gibi eski takvimlerde bulunan özel günler hakkında da kayıtlar bulunmaktadır. Ek 1'de verilen listede, defterin tamamında geçen, hava durumu, padişahın gittiği yerler ve bazı önemli olaylar defterin tamamı taranarak ayrıntılı bir şekilde gösterilmiştir.

SONUÇ

Teşrifat Defterleri XV. ve XVI. yüzyıllarda daha çok hazineden teşrif, in'âm, be-cihet, tasadduk adı altında yapılan ödemeler ile verilen hilatler ve padişaha takdim olunan pîşkeşlerin kayıtlarının yer aldığı ve daha çok in'âmât defterleri ve maliye ruznamçe defterleri ile birlikte kategorize edilen defterlerdi. XVII. yüzyılın ilk yarısından itibaren teşrifat defterlerinin içeriği zenginleşti ve günlük hava durumları, padişahın o gün gittiği yerler, divan toplantıları gibi kayıtlar teşrifat defterlerinde yer almaya başladı. Bu çalışmada incelediğimiz KK. 666 Numaralı Teşrifat Defteri 1616-1620 yılları arasında kapsamaktadır. Bu süreç, I. Ahmed, I. Mustafa ve II. Osman olmak üzere, üç ayrı padişahın saltanat dönemine rastlamaktadır. Defterde I. Ahmed ve II. Osman'ın gittiği yerler ile o günlere ait hava durumu düzenli olarak kaydedilmiş, fakat I. Mustafa'nın kısa süren ilk saltanat döneminde padişahın gittiği yerler ve hava durumu kaydedilmemiştir. Defterdeki verilen bilgilerden anlaşıldığı üzere, I. Ahmed ve II. Osman'ın Topkapı Sarayı dışında en fazla vakit geçirdikleri yer Davudpaşa Bahçesi'dir. Bu iki padişah ayrıca Tersane Bahçesi, Üsküdar Bahçesi, İstavroz, Beykoz ve Harami Vadisi bahçesi gibi yerlere de gitmişlerdir. Defterde ayrıca Dîvân-ı Hümayun toplantılarının yapıldığı günler, divanın kimin başkanlığında yapıldığı, yer yer divana katılan ve divandan sonra padişahın huzuruna arza giren devlet adamlarının isim ve görevleri de kaydedilmiştir. Aynı şekilde hastalığı nedeniyle divan toplantılarına katılmayanlar, üst düzey görevlere yapılan tayin ve aziller, padişahın huzuruna el öpmek için çıkan devlet görevlileri ile yabancı ülkelerden gelen elçiler ve bu

⁴² 3 Rebiülevvel. 1026 (11 Mart 1617) Cumartesi: “Bugün Mart'ın evvelki günüdür.”

⁴³ 6 Rebiülevvel 1026 (14 Mart 1617) Salı “Berd-i acûzun sonudur.” Berd-i Acuz 11-17 Mart arasındaki günlerde görülen bu soğuklar, Türkiye'de halk arasında daha çok “kocakarı soğukları” adıyla anılır.

⁴⁴ 13 Rebiülevvel 1026 (21 Mart 1617) Salı: “Bugün nevrüzdür.”

⁴⁵ 19 Safer 1026 (25 Şubat 1917) Cumartesi tarihi için Fî Şubat 15 kaydı düşülmüştür.

⁴⁶ 8 Cemaziyellevvel 1029 (11 Nisan 1620) Cumartesi gününe ait kayıta derkenarda “Bu gün Nisan evveldir” notu düşülmüştür.

⁴⁷ 16 Muharrem 1029 (23 Aralık 1619) Pazartesi: “Bugünkü gün güzel gün olup furtuna edip azîm bulut ve pusarık, yağmur ve kar yağıp ve soğuk olup gün dönüp Erba'ın bugün girdi.” Erbain senenin 22 Aralık'tan 31 Ocak'a kadar süren en soğuk kırk günüdür.

elçilerin padişaha sunduğu hediyeler ile hazineden, elçilere ve yeni müslüman olan kişilere ve Osmanlı devlet görevlilerine teşrif, in'âm, tasadduk, âdet, be-cihet başlıkları altında yapılan aynı ve nakdî ödemeler kaydedilmiştir. Bu haliyle defter, Osmanlı Siyasi Tarihi ve Müesseseler Tarihi açısından son derece önemli bir kaynak eserdir.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, M., (1996). *II. Bayezid Devri İn'âmât Defteri (Muharrem-Zilhicce 910/Haziran-Mayıs 1504-1505)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Afyoncu, E. (2008). "Ruznamçe", *DİA*, 35, 276-278.
- Afyoncu, E. (2014). *Osmanlı Devlet Teşkilatında Defterhane-i Âmire (XVI-XVIII. Yüzyıllar)*, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Akbulut, Ü. (2017). *Bostanzâde Yahyâ Efendi'nin I. Osman Vak'ası İle İlgili Eseri: Fi Beyân-I Vak'a-İ Sultan Osman, İnceleme Ve Metin*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Fatih Sultan Mehmed Vakıf Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Alan, E. (2013). "Kadıasker Ruznamçe Defterlerine Göre XVII. Yüzyılda Rumeli'de Kaza Teşkilatı Ve Kadılar", *Güney-Doğu Araştırmaları Dergisi*, 23, 53-97.
- Alhamad, F. (2019). *III. Ahmed Devri Teşrifâtı (A.D. 326: 1716-1718)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aydın, A. (2021). "Osmanlı Sarayında Teşrifat ve 950 Numaralı Teşrifat Defteri'nde Bayram ve Nevruz Hediyeleri", *Osmanlı Medeniyeti Araştırmaları Dergisi*, 7(12), 30-41.
- Aykut, Ş. N. (2004). *Hasan Bey-Zâde Tarihi, Cilt III*, Ankara, Türk Tarih Kurum Basımevi.
- Başkurt, A. (2017). *351 Numaralı Sadaret Teşrifat Defteri Işığında Osmanlı Pâyitahtı'nda İcrâ Edilen Törenler (H. 1105-1221/M. 1693-1806)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Biga, H. (2004). *Tarih-i Nihâdî (1b-80a) (Transkripsiyon ve Değerlendirme)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- BOA. D.TŞF. 1-17
- BOA. KK.d. 1764.
- BOA. KK.d. 666.
- BOA. KK.d. 667
- BOA. KK.d. 668
- BOA MAD.d. 1332
- Çalışkan, F. (1989). *Osmanlı Devleti'nde Teşrifat ve Teşrifatçılık*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çevik, C. (2018). *Naili Abdullah Paşa Defter-İ Teşrifat (Metin-Değerlendirme)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Doğan, K. (2021). *Sır Kâtibi Ahmet Ağa-Sultan I. Mahmud'un Günlüğü (18 Muharrem-9 Cemaziyelahir 1147/20 Haziran - 6 Kasım 1734)*, İstanbul: Libra Kitapçılık.
- Doğan, M. (2001). "XIX. Yüzyıl Başında Babalı'de Gündelik Faaliyet ve Teşrifat: 1810 Tarihli Masraf Defteri", *Türklük Araştırmaları Dergisi*, 9, 29-50.
- Emecen, F. (2006). "Mustafa I", *Dia*, 31, 272-275.

- Emecen, F. (2007), “Osman II”, *Dia*, 33, 453-456.
- Erünsal, İ. (1979-1980), “Türk Edebiyatı Tarihi'nin Arşiv Kaynakları I, Iı. Bâyezid Devrine Ait Bir İn'âmât Defteri”, *İstanbul Üniversitesi Tarih Enstitüsü Dergisi*, 213-222
- Erünsal, İ. (1984). “Türk Edebiyatı Tarihinin Arşiv Kaynakları Iı, Kanuni Sultan Süleyman Devri'ne Ait Bir İn'âmât Defteri, *Osmanlı Araştırmaları*, 4(4), 1-19.
- Gök, İ. (2014). *Atatürk Kitaplığı M.C. O.71 Numaralı 909-933/1503-1527 Tarihli İn'âmât Defteri (Transkripsiyon-Değerlendirme)*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Göksu, S. (1993). *Mehmed Hasib Ruznâmesi (H. 1182-1195/M. 1768-1781)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Göyünç, N. (1990). “Tarih Başlıklı Muhasebe Defterleri”, *Osmanlı Araştırmaları*, 10(10), 38.
- Güner Keleş, M. (2019). *Sadaret 349 Numaralı Teşrifat Defteri Işığında Merasimler*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- İrmak, Y. (1991). Iıı. Mustafa Ruznâmesi (H. 1171-1177/ M. 1757-1763), (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karaca, F. (1997). *Tanzimat Dönemi Ve Sonrasında Osmanlı Teşrifat Müessesesi*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karaca, F. (2011). “Teşrifat”, *Dia*, 40, 570-572.
- Karaca, F., (1994). “Defter-İ Teşrifat”, *Dia*, 9, 94-95.
- Çelebi, K. (2016). *Fezleke, Cilt I-II*, (Haz. Z. Aycibin), İstanbul: Çamlıca Kitap.
- Kazan, H. (2008). “Osmanlı Sarayının Sanatı Himayesinin Malî Boyutları (XVI. Asrın İlk Çeyreğinde II. Bayezid'in in'âmât Defteri Çerçevesinde)”, *Tarih Dergisi*, 47, 105-120.
- Kılıç, D. (2012), *XVII. Yüzyıl Osmanlı Saray Teşrifâtı ve Törenleri*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Kırca, E. ve Gök, İ. (2021). *Teşrifat Defteri (1616-1620)*, İstanbul, Libra Kitapçılık.
- Korçak, C. (2020). *353 Numaralı Teşrifat Defterinin (H. 1208-1229/M. 1793-1814) Transkripsiyon Ve Değerlendirmesi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Kütükoğlu, M. (1991), “Arz”, *Dia*, 3, 438-440.
- Lugat-ı Nâci, 21.01.2021 tarihinde <https://naci.cagdasozluk.com/osmanlica-turkce-sozluk-madde-4492.html> adresinden erişildi.
- Medhî, M. E. (2007). *Sadaret Teşrifat Defteri (Osmanlılar'da Cülus Ve Cenaze Törenleri)*, Haz. Üzeyir Yıldırım, Ed. Abdülkadir Özcan, İstanbul, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Mercan, H. (1996). *Teşrifatizade Mehmed Efendi'nin Defter'i Teşrifatı (Transkripsiyonu Ve Değerlendirmesi)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Mumcu, A. (1994). “Divan-I Hümayun”, *Dia*, 9, 430-432.
- Özcan, A. (1992). “Berdü'l-Acûz”, *Dia*, 5, 485-486.
- Özgül, İ. (2010). *Kara Çelebi-Zâde Abdülaziz Efendi'nin Ravzatü'l-Ebrâr Adlı Eseri (1299-1648) Tahlil Ve Metin*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Erzurum Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Pakalın, M. Z. (1983). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, Cilt 3, İstanbul, Milli Eğitim Basımevi.

- Sağırılı, A. (t.y.). *Mehmed Er-Rûmî (Edirneli)'nin Nuhbetü't-Tevarih Ve'l-Ahbâr'ı Ve Târih-İ Âl-İ Osman'ı (Metinleri, Tahlilleri)*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sahillioğlu, H. (1988). “*Ruznamçe*”, Tarih Boyunca Paleografya ve Diplomatik Semineri 30 Nisan – 2 Mayıs 1986 Bildiriler, İstanbul, Edebiyat Fakültesi Basımevi, 113-139.
- Sarıcaoğlu, F. (2008)., “*Ruznâme*”, *Dia*, 35, 278-281
- Sertoğlu, M. (2015). *Osmanlı Tarih Lügatı*, İstanbul: Kurtuba Kitap.
- Solak-Zâde Mehmed Hemdemî Çelebi, (1989). *Solak-Zâde Tarihi, Cilt II*, (Haz. Vahid Çabuk), Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Şemseddin Sami, (2019). *Kâmûs-ı Türkî*, İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık.
- Yılmaz, Z. (2003). *Topçular Kâtibi Abdülkâdir (Kadrî) Efendi Tarihi (Metin ve Tahlil), Cilt I-II*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- TSMA. e. 683-13.
- TSMA. e. 851-3.
- Uzunçarşılı, İ. H. (1988). *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Yılmaz Bozyak, E. B. (2018). *Teşrifat Defteri (Ba, Mad, Nr. 1332) İnceleme-Çeviriyazı*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

EK 1: Hava durumu, padişahın gittiği yerler ve bazı önemli olaylar.

I. AHMED DÖNEMİ				
Hicrî	Milâdî	Gün	Hava Durumu	Padişahın Bulunduğu Yer ve Olaylar
14 R. 1025	30.04.1616	Cumartesi	Güzel gün	Padişah Üsküdar köşkünde, Abdülbaki Paşa Divana gelip Başdefterdarlık görevine başladı, Lankazade Mustafa Paşa'nın evine varılıp emlakı zabt olundu.
16 R. 1025	2.05.1616	Pazartesi	-	Dergah-ı âli topçuları çavuşu Yusuf Çavuş Şark seferine gitti.
29 R. 1025	15.05.1616	Pazar	Güzel hava, sakin	Padişah Beykoz'da arza girmede.
30 R. 1025	16.05.1616	Pazartesi	Güzel hava	Padişah Beykoz bahçesinden Sarayı Âmire'ye döndü, arz odasında vezirler arza girdi, Mısır defterdarlığına atanan haraç muhasebecisi Hasan Efendi padişahın huzuruna girip el öptü.
1 Ca. 1025	17.05.1616	Salı		Padişah sarayda.
3 Ca. 1025	19.05.1616	Perşembe		Donanma-i Hümayunla birlikte Akdeniz'e gidecek olan Vezir Kaptan Halil Paşa 50 parça kadirga ile Beşiktaş'a nüzul etti.
5 Ca. 1025	21.05.1616	Cumartesi	Güzel gün	Padişah sarayda. Şah Abbas'ın elçisinin adamlarına padişaha ubudiyet ve itaatlerini bildirdikleri ve İslam'ın şeraitini kabul ettikleri için inamda bulunuldu. Donanma seferine Sefere giden Cezayir Beylerbeyi Vezir Halil Paşa ile donanma kaptanları, beyleri ve Tersane-i Âmire ağalarına inamda bulunuldu.
6 Ca. 1025	22.05.1616	Pazar		Padişah sarayda, arz odasında tahta oturdu, önce kazaskerler daha sonra vezirler daha sonra da defterdarlar arza girdiler.
7 Ca. 1025	23.05.1616	Pazartesi		Padişah Tersane Bahçesi'nde yatıp sabahtan kalkıp Davudpaşa Bahçesi'ne gitti, İmam İskeleyi'nden binip gitmişlerdir. Bugün kuşluk zamanında Vezir Mahmud Paşa donanma-i hümayûn ile Karadeniz'e teveccüh edip on pâre kadirga ve kırk sekiz pâre şayka-mânend kayıklar ile kalkıp Beşiktaş'a karîb geldikde iki donanma birbirine karşı şenlikler etdiler, geçip Boğaz'ı tutarlar.

8 Ca. 1025	24.05.1616	Salı	Hava latif, mutedil	Padişah devlet ve saltanat ile Davudpaşa Bahçesi'ndedir
12 Ca. 1025	28.05.1616	Cumartesi	Sünbülî hava.	Padişah Davudpaşa'da. Anadolu Kazaskeri Zeynelabidin fevt oldu, yerine Galata Kadısı Ahizade Hüseyin Efendi tayin olundu.
13 Ca. 1025	29.05.1616	Pazar		Padişah Davudpaşa'da.
14 Ca. 1025	30.05.1616	Pazartesi	Hava latif	Padişah Davudpaşa'da saadetle safada.
15 Ca. 1025	31.05.1616	Salı	Güzel gün.	Padişah arz için tahta geçti, vüzera arza girip yüz sürdü, Leh elçisi, tercümanı ve 6 nefer adamları da huzura çıkıp el öptüler.
19 Ca. 1025	04.06.1616	Cumartesi	Güzel gün, mutedil hava, çok (vafir) yağmur yağdı	
20 Ca. 1025	05.06.1616	Pazar	Yağmur asla aralık vermeyip gece gündüz yağdı, soğuk oldu.	Padişah Tersane-i Âmire bahçesinde.
21 Ca. 1025	06.06.1616	Pazartesi	Latif açık hava oldu.	Padişah Tersane-i Âmire bahçesinde.
22 Ca. 1025	07.06.1616	Salı	Hava mutedil ve soğukça (sovucak)	Padişah Davudpaşa Bahçesi'nde
26 Ca. 1026	11.06.1616	Cumartesi	A'lâ gün.	Padişah Davudpaşa Bahçesi'nde, vücudu sıhhatte.
27 Ca. 1025	12.06.1616	Pazar	Güzel ve mutedil hava	Padişah Davudpaşa Bahçesi'nde.
29 Ca. 1025	13.06.1616	Salı		Padişah Davudpaşa'dan Saray-ı Hümayun'a geldi. Vezir-i Sani Ahmed Paşa, Nakkaş Hasan Paşa'nın yerine İstanbul Kaymakamı oldu. ⁴⁸ Vezir-i Sani Ahmed Paşa, Nakibüleşraf ve yeni tayin olunan bazı müderrisler huzura çıkıp el öptüler.
4 C. 1025	18.06.1616	Cumartesi	Güzel gün.	Padişah Davudpaşa bahçesinde. Kaymakam Vezir Ahmed Paşa başkanlığında Divan-ı Hümayun toplandı.
5 C. 1025	19.06.1616	Pazar	Güzel gün.	Padişah Davudpaşa Bahçesi'nde.
6 C. 1025	20.06.1616	Pazartesi	Dünkü gün gibi.	
7 C. 1025	21.06.1616	Salı	Güzel gün.	Padişah Davudpaşa'da. Dubrovnik elçileri (iki elçi, iki beyzade, bir tercüman), huzura çıkıp el öptüler, hediye ve hazine getirdiler.

⁴⁸ Topçular Katibi ise Ahmet Paşa'nın 1025 Recebinde İstanbul Kaymakamlığı'na tayin olunduğu belirtmektedir, defterde verilen tarih daha doğrudur. "Etmekçi-zâde Vezir Ahmed Paşa, bin yirmi beş târihinin Recebinde Kâyim-makâm olup", *Topçular Katibi*, Cilt I, s. s. 649..

11 1025	C.	25.06.1616	Cumartesi	Güzel gün.	Padişah Davudpaşa Bahçesi'nde.
1 1026	M.	09.01.1617	Pazartesi		Padişah sarayda, arz olmadı.
6 1026	M.	14.01.1617	Cumartesi		Padişah sarayda.
8 1026	M.	16.01.1617	Pazartesi	Güzel gün.	Padişah sarayda.
9 1026	M.	17.01.1617	Salı	Güzel gün.	Padişah sarayda, tahtında oturdu. Kapudan Halil Paşa Veziriazamlığa tayin olundu, gelip makamına oturdu. Erzurum'da olan Serdar Veziriazam Mehmed Paşa'dan mührü almak için kapıcılar gitti, Halil Paşa'ya sarayda olan mührü verdiler. Fas Elçisi Mevla Zeydan pişkeş çekti.
13 1026	M.	21.01.1617	Cumartesi	Güzel gün.	Padişah saray-ı hümayunda.
14 1026	M.	22.01.1617	Pazar	Güzel gün.	Padişah sarayda, safada.
15 1026	M.	23.01.1617	Pazartesi	Güzel gün.	Padişah sarayda, Abdi Paşa'ya Tunus Beylerbeyliği tevcih olundu.
16 1026	M.	24.01.1617	Salı	Soğuk (bürudet üzere), yağmurlu	Padişah sarayda.
20 1026	M.	28.01.1617	Cumartesi	Güzel gün, kuru soğuk var.	Padişah Eski Sarayda, divan olundu, arz olmadı.
21 1026	M.	29.01.1617	Pazar	Güzel gün.	Padişah Eski Sarayda. Arz olmadı.
22 1026	M.	30.01.1617	Pazartesi	Güzel gün, kah kar yağdı güneş oldu.	Padişah Eski Sarayda, Mısır hazinesi geldi.
23 1026	M.	31.01.1617	Salı	Azim kar yağdı.	Padişah Eski Sarayda, arz olmadı.
27 1026	M.	04.02.1617	Cumartesi	Güzel gün.	Padişah Eski Sarayda.
28 1026	M.	05.02.1617	Pazar	Yağmur yağdı.	Padişah Eski Saray'dan Yeni Saray'a geldi, arz oldu. Kazaskerler ve vezirler arza girdiler. Kırım hanına gidecek İbrahim Ağa, Seferden dönen Cebecibaşı Hüsrev Ağa, Cebeciler Kethüdası Mustafa hilat giyip el öptüler.
29 1026	M.	06.02.1617	Pazartesi	Güzel gün.	Padişah sarayda, arz olmadı.
1 1026	S.	07.02.1617	Salı	Güzel gün.	Padişah Sarayda, arza çıktı.
5 1026	S.	11.02.1617	Cumartesi	Güzel gün, mülayim, sünbülî hava.	Padişah sarayda.
6 1026	S.	12.02.1617	Pazar	Güzel hava.	Padişah sarayda, arza çıktı.

7 S: 1026	13.02.1617	Pazartesi	Sabahtan yağmur yağdı, hava mutedil.	Padişah sarayda, arza çıkmadı.
8 S: 1026	14.02.1617	Salı	Mutedil hava.	Padişah sarayda, arza çıktı. Top arabacılarbaşı Şark seferinden gelip el öpdü
12 S: 1026	18.02.1617	Cumartesi	Güzel gün.	Padişah sabah sarayda, daha sonra Tersane Bahçesi'ne yürüdüler.
13 S: 1026	19.02.1617	Pazar	Güzel gün, sabahtan duman ve sert soğuk oldu, daha sonra tiz rûşen olup açıldı.	Padişah Tersane Bahçesi'nde, arz olmadı.
15 S: 1026	21.02.1617	Salı	A'lâ güzel hava	Padişah Tersane Bahçesi'nde, arz olmadı.
19 S: 1026 (Fı 15 Şubat)	25.02.1617	Cumartesi.	Hava soğuk ve hem yağmur yağıp kâh yağmur ve kâh güneş açılıp hemen Mart eyyâmını gösterdi.	Padişah Tersane Bahçesi'nde, arza çıktı, Veziriazam Halil Paşa, Kızlar Ağası Mustafa Ağa huzura çıktılar. Karaman, Trablusşam, İçil, Cebecibaşı, Sipahiler Ağası, Şehremini tayin olunan kişilerle Fas Elçileri Abdurrahman ve Ahmed Bey ile maiyetindekiler huzura çıkıp el öptüler.
20 S: 1026	26.02.1617	Pazar	Yağmurlu ve soğuk	Padişah Tersane Bahçesi'nde.
21 S: 1026	27.02.1617	Pazartesi	Güzel gün.	Padişah Tersane Bahçesi'nde, arz olmadı.
22 S: 1026	28.02.1617	Salı	İyice.	Padişah Tersane Bahçesi'nde, arz olmadı.
26 S: 1026	04.03.1617	Cumartesi	Güzel hava.	Padişah bundadır. (Sarayda)
28 S: 1026	06.03.1617	Pazartesi	Güzel gün.	Padişah sarayda.
29 S: 1026	07.03.1617	Salı	Güzel gün.	Padişah sarayda, arza çıktı.
3 Ra: 1026	11.03.1617	Cumartesi	Hava soğuk bulutlu, Martın evvelki günü.	Padişah sarayda, arza çıkmadı.
4 Ra: 1026	12.03.1617	Pazar	Güzel gün.	Padişah sarayda, arza çıktı. Davud Paşa Revan seferinden dönüp divanda oturup el öptü, Bekir Efendi Anadolu Defterdarı oldu, el öptü.
5 Ra: 1026	13.03.1617	Pazartesi	Soğuk, sert yel esti.	Padişah sarayda.
6 Ra: 1026	14.03.1617	Salı	Berd-i acuzun sonu.	Padişah sarayda, arza çıktı. Çarşamba günü Mustafa Paşa'ya 80 bin akçe oturak verildi, bugün divana gelmedi.
10 Ra: 1026	18.03.1617	Cumartesi	Güzel hava.	Padişah sarayda.
11 Ra: 1026	19.03.1617	Pazar	Hava soğuk (burûdet üzere)	Padişah sarayda. Arza çıkmadı.

13 Ra. 1026	21.03.1617	Salı	Mülayim hava. Bu gün nevrudur.	Padişah sarayda. Bu gün Raziye Kadınzâde Vezîr Mustafa Paşa hazretleri yine vezâret ile eski gediğinde gelip oturdu. Cümle âlem haz eyledi.
17 Ra. 1026	25.03.1617	Cumartesi	Güzel gün.	Padişah sarayda.
18 Ra. 1026	26.03.1617	Pazar	Hava açık, ziyade kuru soğuk oldu, kırağı düştü.	Padişah sarayda. Reisülküttab Mehmed Efendi sefer-i hümayundan geldi, makamına oturdu.
19 Ra. 1026	27.03.1617	Pazartesi	Güzel gün.	Padişah sarayda.
20 Ra. 1026	28.03.1617	Salı	Güzel gün.	Padişah sarayda, arza çıktı. Vüzera ve kadıaskerler arza girdiler.
24 Ra. 1026	01.04.1617	Cumartesi	Güzel gün, mutedil hava.	Padişah sarayda. Arza çıkmadı.

I. MUSTAFA DÖNEMİ

17 Z. 1026	16.12.1617	Cumartesi		
24 Z. 1026	23.12.1617	Cumartesi		Cülus tebriğinde bulunmuş olan Erdel voyvodasının adamlarına hilat gönderildi.
27 Z. 1026	26.12.1617	Salı		
2 M. 1027	30.12.1617	Cumartesi		
5 M. 1027	02.01.1618	Salı	Hava burûdet üzere, yağmur yağıyor.	Enderun-ı Hassa'da ser-bâzdârân olan İbrahim Paşa'ya Karaman Beylerbeyliği tevcih olundu.
10 S. 1027	06.02.1618	Salı		Boğdan Voyvodası Radul'un rikab-ı hümayuna gönderdiği pişkeşi getiren elçiler huzura kabul olundu.
14 S. 1027	10.02.1618	Cumartesi		
15 S. 1027	11.02.1618	Pazar		Arz oldu, İskenderiye Beyi Hasan Paşa, Kapıcıbaşı Mehmed Ağa, Leh elçisi ve üç adamı huzura çıktılar.
16 S. 1027	12.02.1618	Pazartesi		
17 S. 1027	13.02.1618	Salı		Arz oldu, Mısır Beylerbeyi Mustafa Paşa, Rumeli Beylerbeyi Sefer Paşa huzura çıktılar.

II. OSMAN DÖNEMİ

21 R. 1027	17.04.1618	Salı	Sabahtan muhkem duman ile kuru soğuk oldu, daha sonra açıp ziyade güzel hava olup	Vüzera arza girdi.
---------------	------------	------	---	--------------------

			açılıp a'lâ gün oldu.	
25 R. 1027	21.04.1618.	Cumartesi	Güzel gün, latif hava oldu.	Padişah Saray-ı Cedid'de. Vezir-i Sani Kaymakam Mehmed Paşa riyasetinde Divan-ı Hümayun toplandı.
26 R. 1027	22.04.1618	Pazar	Gayet güzel latif hava.	Padişah Davudpaşa Bahçesi'ne göçtü, gece orda yattı. Divan oldu, Kaymakam Mehmed Paşa ziyade hasta olduğundan divana katılamadı.
5 Ca. 1027	29.04.1618	Pazar	Güzel gün.	Padişah Davudpaşa'da olup Kanije Beylerbeyisi Sefer Paşa ve Kapıcıbaşı Frenk Mehmed Ağa sefer hazînesiyle serhadlere gidecektir ve Budin'den sulh u salâh ve kat'-ı sınır müjdesi [ile] gelen Budin Muhafızı Vezir Nakkaş Hasan Paşa ve Nemçe Kethüdası Mihal İstarça ve Dubrovnik elçisi ve tercümanı Davud Paşa Bağçesi'nde içeri köşkte el öptüler. Kaymakam Vezir-i Sani Mehmed Paşa ve kapıcıbaşılardan dört beş ağa gelip gümüş değnek ile âdet üzere geldiler.
7 Ca. 1027	01.05.1618	Salı	Güzel gün.	Padişah Davudpaşa Bahçesi'nde. Divan-ı Hümayun Kaymakam Mehmed Paşa riyasetinde toplandı.
5 C. 1027	29.05.1618	Salı	Soğuk güzel bir gün.	Padişah Üsküdar Bahçesi'nde, arz olmadı.
9 C. 1027	02.06.1618	Cumartesi		Divan oldu, cülus tebriki için gelen Erdel Elçisi Gamot Karkaş pişkeş çekti, elçiye ziyafet verildi, daha sonra elçi ve adamları padişahın huzuruna çıkıp el öptü.
10 C. 1027	03.06.1618	Pazar		Bugün divan olmayıp kapudan paşa donanma-i hümayun ile Beşiktaş'a nüzul buyurdular. Cümle vüzera sa'âdetlü pâdişâh hazretleri köşküne gelip el öptü, hilatgiyip ba'dehû toplar, tüfenkler atıp azîm şenlikler oldu.
12 C. 1027	05.06.1618	Salı	Güzel gün.	
26 C. 1027	19.06.1618	Salı	Güzel gün.	Padişah arz için Üsküdar Bahçesi'nden saraya geldi.
1 B. 1027	24.06.1618	Pazar	Güzel gün.	Padişah İstavroz Bahçesi'nde, arz olmadı. Kaymakam Mehmed Paşa riyasetinde divan oldu.
7 B. 1027	30.06.1618	Cumartesi		Eflak Voyvodası Gavril Veled-i Simon pişkeş getirip el öptü.
10 B. 1027	03.07.1618	Salı	Güzel gün.	

14 B. 1027	07.07.1618	Cumartesi	Güzel gün.	Arz olmadı.
22 B. 1027	15.07.1618	Pazar	Güzel gün.	Padişah arza çıkıp akabinde Tersane Bahçesi'ne gitti.
23 B. 1027	16.07.1618	Pazartesi		Eyüp Camii'nde vüzera, müftü (şeyhülislam) ve ulema asakir-i islam için dua ve enam-ı şerif okudular.
29 B. 1027	22.07.1618	Pazar	Güzel gün.	Padişah Davudpaşa'da arz olmadı. Kaymakam Mehmed Paşa başkanlığında divan-ı hümayun toplandı.
20 Ş. 1027	12.08.1618	Pazar	Güzel gün.	Padişah arz odasında, vüzera ve kadıaskerler arza girdi. Yeni göreve tayin olunan müderrisler huzura çıkıp el öptüler.
21 Ş. 1027	13.08.1618	Pazartesi		
22 Ş. 1027	14.08.1618	Salı	Güzel gün.	Ulufe verildi.
26 Ş. 1027	18.08.1618	Cumartesi	Güzel gün.	Divan oldu, hayli zamandır hasta olduğundan divana gelemeyen Üçüncü Vezir Mehmed Paşa bu gün divana katıldı.
27 Ş. 1027	19.08.1618	Pazar	Güzel gün.	Arz oldu.
28 Ş. 1027	20.08.1618	Pazartesi		Divan olmadı.
29 Ş. 1027	21.08.1618	Salı		Divan olmadı.
7 N. 1027	28.08.1618	Salı		
11 N. 1027	01.09.1618	Cumartesi		
20 N. 1027	10.09.1618	Pazartesi		Bugün dîvân olmayıp Tavuk Pazarı'nda Dikilitaş kurbünde Esirciler Hanı ve çarşısı ve boyahaneler ve çadırcılar ta sorguçilere varınca ve kemhâcılar kârhânesi ve beride Parmakkapı'ya varınca ihrâk vâki' olmuşdur.
29 N. 1027	19.09.1618	Çarşamba (Yevmü'l-Erbî'a)		Yevm-i Terviye.
30 N. 1027	20.09.1618	Perşembe (
1 L. 1027	21.09.1618	Cuma (
3 L. 1027	23.09.1618	Pazar		Yevmü'l-Ahad, fi 3 id-i Fıtr [Şevvâl] sene 1027.
1 Za. 1027	20.09.1618	Cumartesi	Güzel gün, hava itidal üzere.	Padişah Davudpaşa'da.

4 Za. 1027	23.09.1618	Salı	Güzel gün.	Padişah Davudpaşa'da.
8 Za. 1027	27.09.1618	Cumartesi	Güzel gün.	Padişah Davudpaşa'da.
15 Za. 1027	03.11.1618	Cumartesi	Bu gün fırtına olup yağmur yağıp soğuk oldu.	
23 Za. 1027	11.11.1618	Pazar		Mısır Muhafazasına tayin olunan Vezir Cafer Paşa ile Başkapıcıbaşı tayin olunan Yusuf Ağa huzura çıkıp el öptüler, kendilerine hilat verildi.
25 Za. 1027	13.11.1618	Salı		Bosna Muhafızı tayin olunan Mustafa Paşa ile Kapıcıbaşı tayin olunan İdris Ağa huzura çıktı.
30 Za. 1027	18.11.1618	Pazar		Mısır muhafazasından gelen Vezir Ahmed Paşa rikab-ı hümayuna pişkeş takdim etti.
20 Z. 1027	08.12.1618	Cumartesi		Kırım Hanı Canbek Giray'ın elçisi Kapı Ağası Mehmed Ağa yedi adamıyla birlikte huzura çıkıp el öptü.
4 M. 1028	27.12.1618	Cumartesi		Padişah Davudpaşa'da. Cezayir Kapudanı Vezir Ali Paşa Davudpaşa Behçesi'nde padişahın huzuruna çıkıp el öptü, pişkeş sundu.
18 M. 1028	05.01.1619	Cumartesi		Budin Muhafazasından gelen Vezir Hasan Paşa rikab-ı hümayuna pişkeş sundu. Macar Kralı rikab-ı hümayuna pişkeş sundu.
19 M. 1028	06.01.1619	Pazar		Fransa elçisi, katibi ve tercümanı huzura çıkıp el öptüler.
26 M. 1028	13.01.1619	Pazar	Güzel gün.	Padişah arza çıktı.
27 M. 1028	14.01.1619	Pazartesi	Güzel gün.	
2 S. 1028	19.01.1619	Cumartesi	Güzel gün.	Kaymakam Vezir-i Sani Mehmed Paşa, Veziriazmalık görevine tayin olundu, makamına oturdu.
9 S. 1028	26.01.1619	Cumartesi		Başdefterdar Vezir Abdülbaki Paşa Erdebil Seferinden gelip makamına oturdu.
12 S. 1028	29.01.1619	Salı		İkinci vezirlik ihsan olunan Vezir Hali Paşa ile Başdefterdar Abdülbaki Paşa huzura çıkıp el öptüler.
17 S. 1028	03.02.1619	Pazar	Güzel hava olup kuru soğuk ve don oldu.	Padişah sarayda, arza çıktı. Bütün kapıkullarının ulufesi verildi. İlk olarak Yeniçeri Ağası Mustafa Ağa arza girdi.
2 Ra. 1028	17.02.1619	Pazar		Boğdan Voyvodası Gaspar'ın gönderdiği pişkeş takdim olundu.

8 Ra. 1028	23.02.1619	Cumartesi	Güvel hava.	Padişah Davudaşa'da.
17 Ra. 1028	04.03.1619	Pazartesi		Padişah Davudpaşa'da.
22 Ra. 1028	09.03.1619	Cumartesi	Güzel gün.	Padişah Davudpaşa'da. Veziriazam Mehmed Paşa, Tunus Beylerbeyi Mehmed Paşa ve Venedik elçisi ve balyosu Davudaşa'ya gidip el öptüler.
24 Ra. 1028	11.03.1619	Pazartesi	Güzel gün olup ziyade yağmur yağdı.	Padişah Davudpaşa'da, daha sonra Tersane Bahçesi'ne geldi.
25 Ra. 1028	12.03.1619	Salı	Soğuk ve yağmurlu.	Padişah Tersane Bahçesi'nde.
29 Ra. 1025	16.03.1619	Cumartesi	Güzel gün.	Padişah Tersane Bahçesi'nde, arz olmadı.
1 R. 1028	17.03.1619	Pazar		Leh kralının gönderdiği pişkeş takdim olundu.
3 R. 1028	19.03.1619	Salı	Güzel gün.	Padişah Tersane Bahçesi'nde.
10 R. 1028	26.03.1619	Salı	Güzel gün.	Padişah Beşiktaş Bahçesi'nden arza geldi.
14 R. 1028	30.03.1619	Cumartesi	Güzel gün.	Padişah sarayda.
1 L. 1028	10.09.1619	Salı	Güzel mübarek gün.	Bayramın (büyük bayram) ilk günü, vüzera ve erkan-ı devlet ve ulema cümleten padişahın elini öptüler.
12 L. 1028	21.09.1619	Cumartesi	Güzel gün.	Padişah Bahçe-i Vadi-i Harami'de, arz olmadı.
13 L. 1028	22.09.1619	Pazar	Güzel gün, mülayim hava oldu.	Padişah Vadi-i Harami'deki bahçede.
14 L. 1028	23.09.1619	Pazartesi	Bugünkü gün güzel gün gelip latif ve sovucak bâd-ı sabâ yelleri esip kulûba safâlar ve hayât takviyet verdi.	Padişah Bahçe-i Vadi-i Harami'de, arz olmadı.
15 L. 1028	24.09.1619	Salı	Güzel gün, mutedil hava, yağmur çok serpti.	Padişah Bahçe-i Vadi-i Harami'de, arz olmadı.
20 L. 1028	29.09.1619	Pazar	Güzel soğuk hava.	Padişah Davudpaşa Bahçesi'nde, arz olmadı. Rumeli Kazaskeri Yahya Efendi azledildi, Anadolu Kazaskeri olan Abdülğani-zâde Mehmed Efendi Rumeli Kazaskeri oldu, sabıka İstanbul Kadısı Bahşi Mehmed Efendi Anadolu kazaskeri oldu.

21 1028	L.	30.09.1619	Pazartesi	Güzel gün.	Padişah Davudpaşa'da, arz olmadı. Veziriazam divanda devlet işlerini gördü.
22 1028	L.	01.10.1619	Salı	Güzel gün.	Padişah Davudpaşa'da, veziriazam divanı gördü, arz olmadı.
26 1028	L.	05.10.1619	Cumartesi	Güzel gün, hava berd üzere mülayim ve mutedil, yağmurlar yağdı.	Padişah Davudpaşa'da, veziriazam divanı gördü, arz olmadı.
28 1028	L.	07.10.1619	Pazartesi	Güzel a'lâ gün.	Padişah Davudpaşa'da, veziriazam divanı gördükten sonra Davudpaşa'ya varıp yeni tayin olunan Rumeli kazaskeri, Anadolu kazaskeri, Rumeli Beylerbeyi Yusuf Paşa el öptüler.
4 1028	Za.	12.10.1619	Cumartesi	Güzel gün.	Padişah Davudpaşa'dan geldi, arz olmadı.
5 1028	Za.	13.10.1619	Pazar	Güzel gün.	Padişah sarayda.
6 1028	Za.	14.10.1619	Pazartesi	Güzel gün.	Padişah Davudpaşa'da gitti, veziriazam divanı gördü, arz olmadı.
11 1028	Za.	19.10.1619	Cumartesi	Mutedil, güzel sovucak hava oldu.	Padişah Davudpaşa'da, arz olmadı.
12 1028	Za.	20.10.1619	Pazar	Güzel gün.	Padişah Davudpaşa Bahçesi'nde, arz olmadı.
13 1028	Za.	21.10.1619	Pazartesi	Güzel gün.	Padişah Davudpaşa Bahçesi'nde, veziriazam divanı gördü, arz olmadı.
18 1028	Za.	26.10.1619	Cumartesi	Güzel gün.	Padişah Davudpaşa'da, veziriazam divanı gördü, arz olmadı.
19 1028	Za.	27.10.1619	Pazar	Güzel gün.	Padişah Davudpaşa'da.
20 1028	Za.	28.10.1619	Pazartesi	Güzel gün.	Padişah Davudpaşa'dan Vadi-i Haramî bahçesine vardı. Veziriazam divanı gördü.
25 1028	Za.	02.11.1619	Cumartesi	Güzel gün.	Padişah Davudpaşa'dan Çatalca'ya buyurmuşlardı. Veziriazam divanı gördü, arz olmadı.
26 1028	Za.	03.11.1619	Pazar	Güzel gün.	Padişah Çatalca'da, veziriazam divanı gördü, arz olmadı.
28 1028	Za.	05.11.1619	Salı	Güzel gün. Rûz-ı Kasım dahil oldu.	Padişah Davudpaşa'da, veziriazam divanı gördü, arz olmadı.
2 1028	Z.	09.11.1619	Cumartesi	Güzel gün.	Padişah sarayda. Veziriazam divanı gördü.
3 1028	Z.	10.11.1619	Pazar	Güzel gün.	Padişah sarayda. Arz oldu, Veziriazam arza girdi.
4 1028	Z.	11.11.1619	Pazartesi	Güzel gün.	Padişah sarayda, arz olmadı.
5 1028	Z.	12.11.1619	Salı	Güzel gün.	Padişah arza çıktı.
16 1028	Z.	23.11.1619	Cumartesi	Güzel gün.	Padişah Davudpaşa Bahçesi'ne göçtü. Vezir Hüseyin Paşa, Rumeli

				Beylerbeyi Yusuf Paşa ve Erzurum Defterdarı Osman el öptüler.
18 Z. 1028	25.11.1619	Pazartesi	Akşamdan yağmur yağıp erkan-ı divan baran-zede oldu.	Veziriazam yeni akçeyi getirip tevzi olunup bütün sarraflara verilip takdim-i tashih-i sikke bu gün vaki oldu.
23 Z. 1028	30.11.1619	Cumartesi	Güzel gün.	Padişah Davudpaşa'da, veziriazam divanı gördü, arz olmadı.
25 Z. 1028	02.12.1619	Pazartesi	Güzel gün.	Padişah Davudpaşa'da, veziriazam divanı gördü, arz olmadı.
26 Z. 1028	03.12.1619	Salı	Güzel gün.	Padişah Davudpaşa Bahçesi'nde.
30 Z. 1028	07.12.1619	Cumartesi	Güzel gün.	Padişah Davudpaşa Bahçesi'nde, veziriazam divanı gördü.
1 M. 1029	08.12.1619	Pazar	Güzel gün.	Padişah Davudpaşa'da, veziriazam divanı gördü, arz olmadı.
2 M. 1029	09.12.1619	Pazartesi	Güzel gün.	Padişah Davudpaşa'da, veziriazam divanı gördü, arz olmadı.
3 M. 1029	10.12.1619	Salı	Güzel gün.	Padişah Davudpaşa Bahçesi'nde, Veziriazam divanı görüp daha sonra Davudpaşa'ya varıp arz oldu.
7 M. 1029	14.12.1619	Cumartesi	Güzel gün.	Padişah Davudpaşa Bahçesi'nde, veziriazam divanı gördü, arz olmadı.
8 M. 1029	15.12.1619	Pazar	Güzel gün.	Padişah Davudpaşa'da, veziriazam divanı gördü, arz olmadı.
9 M. 1029	16.12.1619	Pazartesi	Güzel sovucağ gün.	Padişah Davudpaşa Bahçesi'nde, veziriazam divanı gördü, arz olmadı.
10 M. 1029	17.12.1619	Salı	Güzel, soğuk.	
14 M. 1029	21.12.1619	Cumartesi	Mutedil yağmur yağdı.	Padişah Tersane Bahçesi'nde, veziriazam divanı gördü.
15 M. 1029	22.12.1619	Pazar	Güzel gün, hava bulutlu, sovucağ.	Veziriazam divanı gördü, arz olmadı.
16 M. 1029	23.12.1619	Pazartesi	Fırtınalı, bulutlu ve pusarik, yağmur ve kar yağıp soğuk oldu. Gün dönüp Erba'ın bugün girdi.	Padişah Tersane Bahçesi'nde, veziriazam divanı gördü, arz olmadı.
17 M. 1029	24.12.1619	Salı	Gayet soğuk, kar yağıp soğuk fırtınalı yeller esti.	Padişah sarayda. Veziriazam Mehmed Paşa azledildi, Kapudan Vezir Ali Paşa Veziriazam oldu, makamına oturdu. Halil Paşa Kaptan-ı Derya oldu, el öptüler. Yeni tayin olunan bazı müderrisler de aynı gün el öptüler. Bunlar arasında Sahn Medresesi Müderrisliğine tayin olunan Karaçelebizade Abdülaziz Efendi de vardır.

21 M. 1029	28.12.1619	Cumartesi	Şiddetli kar ve yağmur yağdı.	Padişah sarayda. Veziriazam divanı gördü, Cümle erkan-ı devle Yeniçeri ağasının düğününe gittiler.
22 M. 1029	29.12.1619	Pazar	Hemen hemen dünkü gün gibidir.	
28 M. 1029	04.01.1620	Cumartesi	Güzel gün.	Padişah Davudpaşa Bahçesi'nde. Veziriazam divanı gördü, arz olmadı.
29 M. 1029	05.10.1620	Pazar	Güzel gün.	Padişah Davudpaşa'da, veziriazam divanı gördü, arz olmadı.
2 S: 1029	07.01.1620	Salı	Yağmur yağıp mülayim hava oldu.	Padişah Davudpaşa'dan geldi.
6 S. 1029	11.01.1620	Cumartesi	Güzel gün.	Padişah sarayda, arz olmadı.
7 S: 1029	12.01.1620	Pazar	Güzel gün, hava latif	
9 S. 1029	14.01.1620	Salı	Karlı	Padişah sarayda, arz olmadı. Padişah, Başdefterdâr Vezir Baki (Abdülbaki) Paşa'ya gazap edip, Yedikule'ye haps etiler.
13 S. 1029	18.01.1620	Cumartesi	A'lâ açık hava, kuru kavi soğuk olmuştur ki tabir olunmaz.	Veziriazam divanı gördü. Altıpoğaçazade Ahmed Paşa başdefterdarlığa tayin olundu.
14 S. 1029	19.01.1620	Pazar	Güzel gün, a'lâ havalar oldu.	Padişah arza çıktıktan sonra Üsküdar Bahçesi'ne gitti.
15 S: 1029	20.01.1620	Pazartesi	Güzel gün.	Padişah Üsküdar Bahçesi'nde, veziriazam divanı gördü.
16 S. 1026	21.01.1620	Salı	Güzel gün, latif havalar oldu.	Padişah Üsküdar Bahçesi'nde, veziriazam divanı gördü, arz olmadı.
20 S: 1029	25.01.1620	Cumartesi	Güzel gün, a'lâ havalar açıldı.	Padişah Üsküdar Bahçesi'nde, veziriazam divanı gördü, arz olmadı.
24 S. 1029	29.01.1620	Çarşamba (Erbî'a)		Çarşambaya ait nadir kayıtlardan biri.
27 S. 1029	01.02.1620	Cumartesi	Güzel gün.	Padişah sarayda.
28 S: 1029	02.02.1620	Pazar	Güzel gün.	Padişah sarayda.
29 S: 1029	03.02.1620	Pazartesi	Ziyade yağmur yağdı.	Padişah sarayda.
4 Ra. 1029	08.02.1620	Cumartesi	A'lâ gün, mutedil hava.	Padişah Davudpaşa Bahçesi'nde, veziriazam divanı gördü, arz olmadı.
5 Ra. 1029	09.02.1620	Pazar	A'lâ mutedil hava.	Padişah Davudpaşa'da, veziriazam divana gitmeyip sabah namazından önce Davudpaşa'ya vardı, divanı Vezir-i Sani Kapudan Halil Paşa gördü.
6 Ra. 1029	10.02.1620	Pazartesi	Güzel gün, hemen dünkü gün gibi vaki oldu.	
7 Ra. 1029	11.02.1620	Salı	Güzel gün.	Padişah Davudpaşa'da.

11 Ra. 1029	15.02.1620	Cumartesi	Soğuk, karlı ve yağmurlu, sert yeller esti.	Padişah Davudpaşa'da, veziriazam divanı gördü, arz olmadı. Rumili Kazaskeri Ganîzâde ve Başdefterdâr Ahmed Paşa hazretleri divana gelmediler.
12 Ra. 1029	16.02.1620	Pazar	Güzel gün, hava latif.	Padişah Davudpaşa Bahçesi'nden geldi, arz olmadı.
13 Ra. 1029	17.02.1620	Pazartesi	Güzel gün.	Divan olmadı, Padişah Yeni Cami'ye (Sultanahmed Camii) varıp mevlüd-i şerif okuttu, dua ve sena olundu.
18 Ra. 1029	22.02.1620	Cumartesi	Güzel gün.	Padişah Davudpaşa'da, veziriazam divanı gördü, arz olmadı.
21 Ra. 1029	25.02.1620	Salı	Güzel gün.	Padişah Davudpaşa'da, veziriazam divanı gördü, arz olmadı.
24 Ra. 1029	28.02.1620	Cuma		Cuma gününe ait nadir kayıtlardan biri. (s. 353)
28 Ra. 1029	03.03.1620	Salı	Güzel gün.	Padişah Davudpaşa Bahçesi'nde.
2 R. 1029	07.03.1620	Cumartesi	Azim fırtına ve kar yağdı, bir mertebe soğuk olmuştur ki tabiri mümkün değildir.	Padişah sarayda.
3 R. 1029	08.03.1620	Pazar	Ayaz olup muhkem soğuk oldu. Çökel olup atla gezilmeden kalıp hayli kişi düşmüşlerdir.	Padişah sarayda, arz oldu. Başdefterdar Ebubekir Paşa, Kıbrıs Beylerbeyi Mehmed Paşa, Ankara Beyi İbrahim Paşa, Anadolu Defterdarı Cudi Mehmed, Pojega, Ohri, Delvne ve Alanya sancakbeylikleri tayin olunan paşalar huzura çıkıp el öptüler.
5 R. 1029	10.03.1620	Salı	Güzel gün.	Padişah sarayda.
16 R. 1029	21.03.1620	Cumartesi	Güzel gün, soğukça (sovucak)	Padişah sarayda, veziriazam divanı gördü.
17 R. 1029	22.03.1620	Pazar	Latif, yağmurlu ve sovucak	Padişah sarayda, arz olmadı.
19 R. 1029	23.03.1620	Salı	Mülayim, sovucak	Padişah sarayda.
23 R. 1029	27.03.1620	Cumartesi	Hava açık, güneşli, kuru a'lâ soğuk.	Padişah sarayda, veziriazam divanı gördü.
24 R. 1029	28.03.1620	Pazar	Hava açık, mutedil, sovucak.	Padişah sarayda, veziriazam divanı görüp, vezirlerle birlikte arza girdiler. Ülkesine dönecek Erdel elçisi, tercümanı, kapı kethüdası huzura çıkıp el öptüler.
29 R. 1029	03.04.1620	Cumar		Padişah Cuma namazından sonra Meydan-ı Esb'de (Atmeydanı'nda) bina olunan köşke varıp, cirrit oynayanları seyrettiler.

1 Ca. 1029	04.04.1620	Cumartesi	Güzel gün.	Padişah sarayda,
2 Ca. 1029	05.04.1620	Pazar	Güzel gün.	Veziriazam hasta, Vezir-i Sani Halil Paşa divanı gördü, arz olmadı.
3 Ca. 1029	06.04.1620	Pazartesi	Hava latif, sovucak.	Padişah sarayda. Veziriazam divanı gördü, arz oldu.
4 Ca. 1029	07.04.1620	Salı	Sünbülî hava, latif yağmurlar yağdı.	Padişah atıyye kakup arz oldu, hâce efendi (Ömer Hoca) ve müftü efendi kılık giyip el öptüler. (kışlık kıyafetler ihsan olduğu için el öpmüşlerdir)
8 Ca. 1029	11.04.1620	Cumartesi	Bu gün Nisan'ın evveli. Divan-ı Hümayun'da vezirler yemek yerken azim kar yağıp kavi soğuklar oldu.	Padişah Davudpaşa'ya göç etti. Arz olmadı, veziriazam divana gelmedi, Vezir-i Sani Halil Paşa divanı gördü.
9 Ca. 1029	12.04.1620	Pazar	Güzel gün.	Sadrazam hazretleri divana gelmeyip Vezir Halil Paşa divanı gördü.
10 Ca. 1029	13.04.1620	Pazartesi	Güzel gün.	Padişah Davudpaşa Bahçesi'nde, Veziriazam Ali Paşa divana geldi.
15 Ca. 1029	18.04.1620	Cumartesi	Güzel gün.	Padişah Davudpaşa'da, veziriazam divanı gördü, arz olmadı.
15 Ca. 1029	19.04.1620	Pazar	Hemen dünkü gibi güzel gün.	
17 Ca. 1029	21.04.1620	Pazartesi	A'lâ mülayim Nisan yağmurları yapıp, sünbülî latif hava oldu.	Padişah Davudpaşa'da, veziriazam divanı gördü, arz olmadı.
22 Ca. 1029	25.04.1620	Cumartesi	Mutedil, sovucka, latif, a'lâsından hava oldu.	Padişah Davudpaşa Bahçesi'nde, veziriazam divanı gördü.
24 Ca. 1029	27.04.1620	Pazartesi	Hava mutedil sovucak	Padişah Davudpaşa Bahçesi'nde, veziriazam divanı gördü, arz olmadı.
25 Ca. 1029	28.04.1620	Salı	Dünkü gibi güzel gün.	
29 Ca. 1029	02.05.1620	Cumartesi	A'lâ açık hava, sovucak latif.	Padişah Davudpaşa'da, arz olmadı.
1 C. 1029	04.05.1620	Pazartesi	Hava güzel iken bir azim yağmur yağıp, yıldırımlar şakıyıp gökler gürleyip tufan-ı azim vaki oldu. Sabah divânına girerken evvelki kapıdan girip ikinci kapıdan çıkıp ki Bâb-ı Hümayun önüdür, gürültüler ve yıldırım, berk vefretinden ve yağmurun kesretle boşandığından hemen orada saçak altında kalıp bir adım yürümeğe mecal olmayıp heybetullah ve azametullaha müşâhede olunup inayetullaha sığınıp yarım saate varınca at üzerinde tehir edip bir miktar aşağıya vardıkda amma yine azim yağıyordu ki ancak olur.	
2 C. 1029	05.05.1620	Salı	Sovucak, a'lâ yağmur yağdı.	Padişah Davudpaşa'da, arz olmadı.

8 1029	C.	10.05.1620	Pazar	Yağmurlu.	Padişah Davudpaşa'dan saraya geldi, arz oldu. Yeni gelen ve ülkesine dönecek olan İngiliz elçileri, tercümanı ve adamları huzura çıkıp el öptüler. Padişaha pişkeş sundular.
9 1029	C.	11.05.1620	Pazartesi	Güzel gün, latif havalalar.	Padişah sarayda, Anadolu kazaskeri divana gelmedi.
10 1029	C.	12.05.1620	Salı		(defterdeki son tarihtir.)